

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускної кафедри.
д.е.н., професор _____ Н.В. Ушенко
“ _____ ” _____ 20__р.

**ВИПУСКНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 076 «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА
БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ «ПІДПРИЄМНИЦЬКА
ДІЯЛЬНІСТЬ В АВІАЦІЇ»**

Тема: «Управління прибутковістю авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища»

Виконавець _____ Лисенко Людмила Олегівна
(підпис)

Керівник: _____ к.е.н., доцент Терещенко Елеонора Юріївна
(підпис)

Нормо-контролер: _____ к.е.н. Побережна Заріна Миколаївна
(підпис)

КИЇВ 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФЕБА

Кафедра _____ економіки та бізнес-технологій

Спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітньо-професійна програма «Підприємницька діяльність в авіації»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

«___» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на виконання випускної роботи студентки

Лисенко Людмили Олегівни

(ПІБ випускника в родовому відмінку)

11. Тема випускної роботи «Управління прибутковістю авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища» затверджена наказом ректора від «___» _____ 201__ р. № ___ / ___

2. Термін виконання роботи: з «___» _____ 202__ р. до «___» _____ 202__ р.

3. Вихідні дані до роботи: Бухгалтерська звітність ДП «АВІАКОН»: баланс форма форма №1, звіт про фінансові результати форма № 2, статут підприємства ДП «АВІАКОН».

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що підлягають розробці):

Теоретичні основи прибутковості авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища; Діагностика фінансово-господарської діяльності ДП «АВІАКОН»; Напрямки удосконалення стратегії управління прибутковістю ДП «АВІАКОН».

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу: Фактори формування прибутку його види та функції. Риси бізнес-середовища та його основні складові. Організаційно-економічна характеристика ДП «АВІАКОН». Кореляційно-регресійний аналіз впливу чинників зовнішнього та внутрішнього бізнес-середовища на прибутковість ДП «АВІАКОН».

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1	Вступ	18.04.21	
2	РОЗДІЛ 1.	28.04.21	
3	РОЗДІЛ 2.	16.05.21	
4	ВИСНОВКИ	25.05.21	
5	Передзахист випускної роботи	31.05.21	
6	Оформлення пояснювальної записки, графічного матеріалу, подання випускної роботи на кафедру, подання на перевірку щодо плагіату	02.06.21	
7	Рецензування роботи. Оформлення документів до захисту	08.06.21	
8	Захист випускної роботи в ДЕК	16.06.2021 р	

7. Дата видачі завдання: «___» _____ 202__ р.

Керівник випускної роботи _____ Терещенко Є.Ю.
(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____ Лисенко Л. О.
(підпис випускника) (П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до випускної роботи «Управління прибутковістю авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища»: 77 сторінок, 13 рисунків, 16 таблиць, 58 використаних джерел, 2 додатки.

ПРИБУТОК. ПРИБУТКОВІСТЬ. УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ Авіаційного підприємства. ДИНАМІЧНІСТЬ Бізнес-середовища.

Об'єкт дослідження – процеси управління прибутковістю авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичного інструментарію управління прибутковістю авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища.

Мета випускної роботи – обґрунтування теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу управління прибутковістю авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища.

Методи дослідження – наукового узагальнення, групування, порівняння, графічний, математичної статистики, математичного моделювання.

Отримані результати. У першому розділі розкриті теоретичні основи сутності економічної категорії «прибуток», визначені його основні функції та методи його формування в умовах динамічності бізнес-середовища.

У другому розділі проаналізовано фінансово-господарську діяльність ДП «АВІАКОН», проведено кореляційно-регресійний аналіз для оцінки впливу чинників зовнішнього та внутрішнього бізнес-середовища на прибутковість підприємства. На підставі теоретичних та аналітичних даних були запропоновані стратегічні дії щодо управління прибутковістю ДП «АВІАКОН».

Галузь застосування і ступінь впровадження матеріалів випускної роботи - матеріали випускної роботи можна використовувати на обраному підприємстві, а також на інших авіаційних виробничих підприємствах України для удосконалення стратегії управління прибутковістю підприємства.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРИБУТКОВОСТІ АВІАПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ	10
1.1. Сутність прибутку підприємства, його види та функції.....	10
1.2. Особливості формування та використання прибутку в умовах динамічності бізнес середовища	20
1.3. Методичні підходи до розробки стратегії управління прибутковістю авіаційного підприємства в умовах бізнес-середовища.....	27
Висновки до розділу 1.....	32
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «АВІАКОН»	34
2.1. Організаційно-економічна характеристика ДП «АВІАКОН»	34
2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «АВІАКОН».....	41
2.3. Оцінка впливу чинників зовнішнього та внутрішнього бізнес- середовища на рівень прибутковості	47
2.4. Напрями удосконалення стратегії управління прибутковістю ДП «АВІАКОН» в умовах динамічності бізнес середовища	57
Висновки до розділу 2.....	61
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	74

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВВП - валовий внутрішній продукт;

ДП – державне підприємство;

ДП КАРЗ – державне підприємство «Конотопський авіаремонтний завод»;

НТП – науково-технічний прогрес.

ВСТУП

Актуальність обраної теми. Сучасне динамічне бізнес-середовища ставить нові вимоги до вітчизняних підприємств стосовно підвищення ефективності виробництва під впливом чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, розвитку в умовах конкуренції, а також посилення інтеграційних процесів. Узагальнюючим показником економічної ефективності виробництва є показники прибутку і прибутковості, ці показники мають велике значення, як для власника, так і для інвесторів.

Прибуток є одним з найголовніших індикаторів фінансового благополуччя та життєздатності будь-якого підприємства в цілому. По-перше, прибуток виконує ряд важливих економічних функцій – розподільчу, стимулюючу та оцінюючу. По-друге, дана економічна категорія надає підприємству можливість розраховуватися зі своїми зобов'язаннями, фінансувати та розвивати виробничу діяльність, а також розширювати науково-технічний потенціал.

Виходячи з цього, кожен керівник зосереджує увагу на обсягах отриманого прибутку та підвищенні прибутковості підприємства. Саме тому необхідно детально досліджувати сутність та зміст даної економічної категорії для прийняття продуманих управлінських рішень щодо підвищення прибутковості. Це допоможе сформувати оптимальний рівень прибутковості на підприємстві.

Питання формування та підвищення прибутковості підприємства досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені та економісти як Підгірна В. С., Спіфанова І. Ю., Духновська Л. М., Жигалкевич Ж. М., Левіщенко О. С., Клинько Т. С., Мелень О. В.

Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу управління прибутковістю авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища.

Виходячи з вище поставленої мети в роботі були вирішені наступні

завдання:

- розглянуто сутність та економічний зміст прибутку підприємства;
- визначені особливості формування та використання прибутку підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища;
- узагальнені методичні підходи до формування стратегії управління прибутковістю авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища;
- представлена організаційно-економічна характеристика ДП «АВІАКОН»
- проаналізовано фінансово-господарську діяльність ДП «АВІАКОН»;
- проведено оцінку впливу чинників внутрішнього та зовнішнього бізнес-середовища на рівень прибутковості ДП «АВІАКОН»;
- запропоновані напрями удосконалення стратегії управління прибутковістю ДП «АВІАКОН».

Об'єктом дослідження є процеси управління прибутковістю авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичного інструментарію управління прибутковістю авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища.

Методологічну та теоретичну основу склали спеціальні та загальні методи наукового пізнання відповідно до мети, завдання, об'єкта та предмета дипломної роботи. Таким чином, були використані: методи індукції та дедукції (зادля визначення поняття «прибуток» та його функцій (підрозділ 1.1)); методи групування (при наведенні класифікаційних ознак (підрозділ 1.1-1.2)); методи порівняння (при зіставленні показників, що характеризують діяльність ДП «АВІАКОН» по роках (підрозділи 2.1-2.2)); методи математичної статистики (при аналізі статистичних даних (підрозділ 2.2)); графічні методи (при аналізі структури та динаміки показників, що характеризують діяльність ДП «АВІАКОН» (підрозділи 2.1-2.3)); методи математичного моделювання (проведення кореляційно-регресійного аналізу для визначення впливу обраних

чинників на результативний показник (підрозділ 2.3)).

Практичне значення отриманих результатів полягає у запропонуванні напрямів удосконалення стратегії управління прибутковістю авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища, які мають універсальний характер та реалізація яких дозволить забезпечити стійке функціонування бізнес-структур авіаційної сфери у майбутньому.

Структура роботи. Дипломна робота налічує 77 с., 13 рис., 16 табл., 58 використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРИБУТКОВОСТІ АВІАПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

1.1. Сутність прибутку підприємства, його види та функції

Основною метою діяльності будь-якої комерційної організації безпосередньо є отримання прибутку. Прибуток є одним із показників, що характеризує абсолютну ефективність діяльності організації. Саме зростання прибутку створює фінансову базу для самофінансування, розширеного відтворення, рішення проблем соціально-економічного розвитку організації і матеріального заохочення персоналу. Сутність прибутку з точки зору економіки є однією зі найскладніших проблем в сучасній економічній теорії.

Поняття прибутку в міру розвитку економічної теорії постійно змінювалося і ускладнювалося. Розглянемо тлумачення терміну «прибуток» серед робіт багатьох вчених економістів, що систематизували дане поняття чий погляд наведено у табл.1.1.

Таблиця 1.1

Трактування сутності економічної категорії “прибуток”

Автор	Визначення
А. Сміт і Д. Рікардо [24, с. 83]	Джерело прибутку у виробництві. На їх думку при обміні вже створеного товару на гроші крім оплати всіх витрат виникає "щось", що є компенсацією підприємцю за ризик, тобто прибуток. При цьому величина прибутку визначається лише величиною капіталу і не має зв'язку із заробітною платнею.
Д. Кларк [24, с.83]	Прибуток розглядається як трудовий дохід підприємця.
Ф. Найт [24, с. 83]	Походження прибутку пов'язане з підприємницькою діяльністю. Аналізував з точки зору господарського ризику. Ризик вимагає особливої винагороди у вигляді отримання прибутку.
К. Маркс [24, с. 84]	Прибуток - перетворена форма додаткової вартості, яка є породжена всім анансованим капіталом. Вважав, що джерелом додаткової вартості є праця найманих працівників, які є зайняті в сфері матеріального виробництва. Робочий своєю працею створює більшу вартість, ніж коштує його робоча сила.

Білик В.О. [30, с. 300]	Прибуток: 1) є результатом капіталу як обов'язкового фактора будь-якого виробництва; 2) винагорода капіталіста за відстрочку особистого споживання власного капіталу, за ризик в очікуванні ефекту від вкладених у виробництво засобів; 3) як трудовий дохід від підприємницької діяльності у всіх його видах; 4) як результат існування монополії
Мочерний С.В [7, с. 365]	Прибуток – одна з форм чистого доходу в умовах розвинутих товарно- грошових відносин, що виражає вартість додаткового частково необхідного продукту. За своєю величиною прибуток - це різниця між продажною ціною товару і витратами на його виробництво
Буряковський В.В. [30, с. 300]	Прибуток – це грошовий вираз основної частини грошових збережень, створених підприємством будь-якої форми власності

Джерело: створено автором на основі [7, 24, 30].

Так як прибуток є однією з найбільш неоднозначних економічних категорій, складність його визначення зумовлена різноманітністю інтересів, які він має на меті. Проаналізувавши деякі існуючі підходи вчених до трактування поняття прибутку в економічній літературі, можемо вільно сказати, що на даний момент в науковій літературі немає однозначної точки зору щодо визначення даного терміну. Отже, можемо зробити висновок, що кожен вчений тлумачить економічну категорію «прибуток» по-різному. Але ж з проведеного аналізу можливо визначити наступні риси, що притаманні прибутку. А саме [13]:

1. Прибуток є головною цінністю, створеною підприємством або будь-яким суб'єктом підприємницької діяльності, яка дозволяє здійснювати процес розширеного відтворення та розвитку сучасних бізнес-структур.
2. Зазвичай прибуток визначають як різницю між валовим доходом та валовими витратами.
3. Прибуток є одним із найважливіших показників фінансових результатів господарської діяльності підприємства.

Узагальнюючи все вище перераховане, прибуток - це економічна категорія, яка характеризує економічні відношення, що виникають в процесі

реалізації фінансово-господарської діяльності підприємницьких структур, визначається як різниця між доходами підприємства і витратами, дозволяє здійснювати процес розширеного відтворювання та досягати цілей розвитку підприємницьких структур.

Процес отримання прибутку слід охарактеризувати як непостійний, акцентуя увагу на тому, що підприємство отримує прибуток, коли його доходи перевищують витрати, а в іншому ж випадку - зазнає збитків. Прибуток завжди підлягає вимірюванню в грошовій формі. Він являє собою основний оціночний показник діяльності економічного суб'єкта. Якщо за результатами звітного періоду зафіксований прибуток, то можна говорити про ефективність фінансово-господарської діяльності. В іншому випадку діяльність збиткова [15].

Прибуток відіграє величезну роль в діяльності підприємства. Він не тільки відображає чистий фінансовий результат (ефект), а й служить джерелом фінансування відтворювального процесу. Розмір отриманого прибутку носить перманентний характер, а його величина і динаміка схильні до впливу безлічі факторів, які залежать від діяльності господарюючого суб'єкта, так і не залежать від нього (Рис.1.1.).

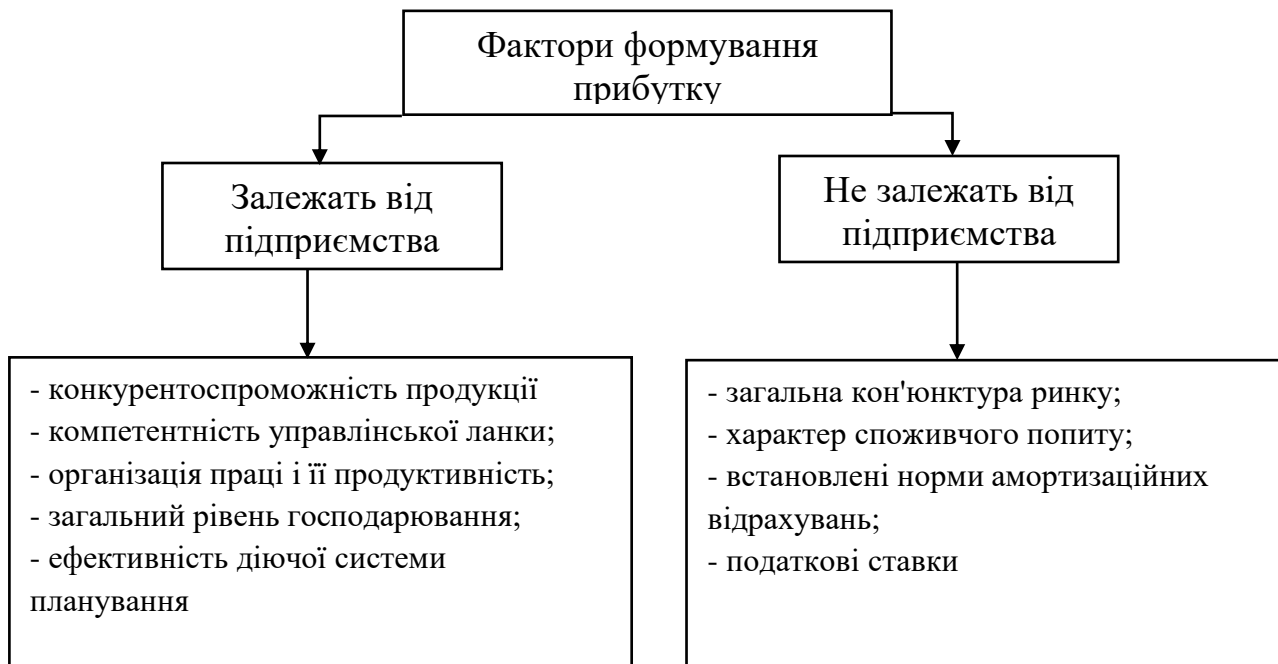

Рис.1.1. Фактори формування прибутку

Джерело: складено автором на основі [12].

Першу групу складають ті чинники, які піддаються впливу з боку підприємства. Умовно їх можна віднести до категорії внутрішніх. Як приклад подібних факторів можна навести [8]:

- конкурентоспроможність продукції, що випускається;
- компетентність управлінської ланки;
- організація праці і її продуктивність;
- загальний рівень господарювання;
- ефективність діючої системи планування та ін.

Всі ці фактори роблять не пряме, а опосередкований вплив на величину витягується в результаті господарської діяльності прибутку. Вони впливають на її величину за допомогою регулювання обсягів і якості продукції, що випускається і реалізованої продукції, а також контролю рівня витрат і ресурсів, необхідних для господарювання.

Друга група представлена факторами зовнішнього середовища, невіддільними діяльності господарюючого суб'єкта. Прикладом таких факторів виступають [12]:

- загальна кон'юнктура ринку;
- характер споживчого попиту;
- рівень цін на паливно-енергетичні та матеріально-сировинні ресурси, що споживаються підприємством у виробничому процесі;
- встановлені норми амортизаційних відрахувань;
- податкові ставки та ін.

Для того щоб більш детально та правильно зрозуміти сутність прибутку як кінцевий результат господарської діяльності суб'єкта необхідно звернути увагу на різні підходи до класифікації цієї економічної категорії відповідно до різних критеріїв. Як показує нам дослідження наукової літератури не існує єдиного підходу до класифікації прибутку.

Провівши детальний аналіз усіх можливих видів класифікації прибутку, складемо узагальнену схему класифікації наведена на рис.1.2.

Рис.1.2. Види прибутку

Джерело: складено автором на основі [15].

Також дуже часто можна зустріти таку класифікацію прибутку з точки зору бухгалтерської (фінансової) звітності, де відображаються наступні види:

- чистий прибуток – це різниця між величиною прибутку до оподаткування і величиною податку на прибуток та інших обов’язкових платежів;
- валовий прибуток – розраховується як різниця між виручкою та собівартістю продажів;
- прибуток від продажів – це фінансовий результат, який отримують від реалізованої продукції або послуг. Можна розрахувати різницею між виручкою і витратами на реалізацію продукції та витратами на виробництво;
- прибуток оподаткування – це прибуток від продажу продукції або послуг, який збільшений на суму доходу від участі в інших організаціях, відсотків отримання, а також інших доходів, і зменшений на величину відсотків до сплати та інших доходів.

Будучи однією з найважливіших категорій ринкових ставлення, прибуток виконує певні функції. Їх сукупність представлена на рис.1.3.

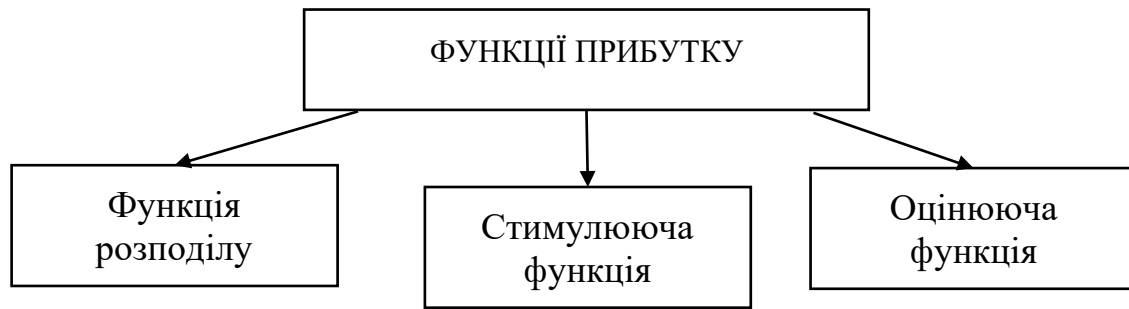

Рис.1.3. Функції прибутку

Джерело: складено автором самостійно

Розглянемо їх більш детально.

Однією з основних функцій, властивих прибутку, виступає функція розподілу. Прибуток є основою фінансування відтворювального процесу і підлягає розподілу по різним фондам і резервам всередині підприємства. Він також прямує на виплату дивідендів власникам бізнесу. Його частина перераховується до бюджету і забезпечує поповнення державної скарбниці.

У той же час прибуток виконує не менш важливу функцію стимулювання. Її призначення визначається тим фактом, що прибуток одночасно виступає і в якості кінцевого фінансового результату діяльності господарюючого суб'єкта, і в ролі основного елемента фінансових ресурсів суб'єкта господарювання. Як не крути, підприємство завжди зацікавлене в максимізації прибутку, оскільки від його величини залежать сплачувані дивіденди, фінансування виробничої діяльності, соціальний розвиток організації та матеріальне заохочення її працівників.

Нарешті, прибуток виконує оцінюючу функцію. Це означає, що прибуток є загальним показником економічного ефекту фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта і фактично являє собою різницю між отриманими результатами (доходами) і витратами на їх досягнення (витратами). Інакше кажучи, наявність прибутку говорить про те, що доходи перевищують витрати. В іншому випадку, коли має місце чистий збиток, слід говорити про низьку ефективність господарської діяльності підприємства і перевищенні його

витрат над доходами [23].

Так чи інакше, функції, властиві прибутку як особливій економічній категорії, визначають його сутність і роль як на мікро-, так і на макро- рівнях. Зростання прибутку є однією з першорядних завдань розвитку будь-якої комерційної організації. Не менш зацікавленим в її збільшенні виступає і держава. Нарешті, самі працівники, за умови ефективної системи мотивації, і власники бізнесу повинні докладати всіх зусиль для його приросту, оскільки саме від величини прибутку в значній мірі залежить їхній дохід.

Жодне підприємство не створюється для того, щоб терпіти збитки. Підприємницька діяльність, державне виробництво націлені на отримання певних доходів. В економіці існує цілий ряд понять для визначення прибутковості підприємства.

Прибутковість підприємства - це показник, який характеризує кінцевий результат господарської діяльності фірми, а точніше - її прибуток (отримання доходів з урахуванням здійснення витрат) [15].

Підприємство - це економічна одиниця, чия господарська (підприємницька) діяльність націлена на отримання прибутку. Оцінка ефективності діяльності фірми безпосередньо пов'язана з аналізом динамки і структури тієї прибутку (або збитку), яку вона отримує. В цілому, ефективність отримання прибутку можна розглядати як прибутковість.

Характеристику прибутковості підприємства можна отримати в результаті оперування спеціальними показниками. Розрахунок їх значень є одним з обов'язкових елементів фінансового та комплексного аналізу, що регулярно проводиться фірмою.

В економіці сформували кілька груп показників, які активно використовують на практиці до цих пір, тому що вони здатні розкрити всі сторони і нюанси поточної діяльності підприємства. Основними вважаються такі групи показників [53]:

1. Показники прибутковості капіталу підприємства – включають в себе сукупну прибутковість акціонерів, рентабельність: активів; власного капіталу;

інвестованого капіталу;

2. Показники прибутковості поточних витрат підприємства – включають в себе ефективність управлінських витрат, рентабельність продажів, витрат;

3. Показники ефективності використання підприємством ресурсів – включають в себе продуктивність праці, трудомісткість, матеріаломісткість, матеріаловіддача, фондівіддачу;

4. Показники ефективності управління оборотним капіталом підприємства – включають в себе тривалість грошового циклу в днях, середній термін погашення кредиторської або дебіторської заборгованості або її оборотність, середній термін зберігання запасів або їх оборотність.

Алгоритми розрахунку основних показників прибутковості підприємства має наступний вигляд [11]:

– Сукупна прибутковість акціонерів розраховується за допомогою розподілу суми абсолютного приросту вартості акцій за період і дивідендів, які були виплачені протягом цього періоду, на первісну (тобто станом на початок періоду) вартість акцій.

– Рентабельність активів розраховується за допомогою розподілу чистого прибутку (тобто після сплати податків) фірми на середньорічну вартість її сукупних активів.

– Рентабельність власного капіталу розраховується за допомогою розподілу чистого прибутку фірми на середньорічну вартість її власного капіталу.

– Рентабельність інвестованого капіталу розраховується за допомогою розподілу суми чистого прибутку фірми і відсотків (за вирахуванням податків) на суму середньорічних вартостей власного капіталу і довгострокових позик, яка називається вкладеним капіталом.

– Рентабельність продажів розраховується за допомогою розподілу чистого прибутку фірми (або будь-якого іншого вимірника доходів) на її виручку.

– Рентабельність витрат розраховується за допомогою розподілу чистого прибутку фірми (або будь-якого іншого вимірника доходів) на собівартість її реалізованої продукції.

– Ефективність управлінських витрат розраховується за допомогою розподілу суми комерційних і адміністративно-управлінських витрат фірми на її виручку.

– Продуктивність праці розраховується за допомогою розподілу виручки фірми на середньоспискову чисельність її працівників, що відповідає поділу одиниці на значення трудомісткості.

– Трудомісткість розраховується за допомогою розподілу середньооблікової чисельності працівників фірми на її виручку, що відповідає поділу одиниці на значення продуктивності праці.

– Матеріаломісткість розраховується за допомогою розподілу вартості сировини і матеріалів на виручку фірми, що відповідає поділу одиниці на значення матеріаловіддачі.

– Матеріаловіддача розраховується шляхом ділення виручки фірми на вартість сировини і матеріалів, що відповідає поділу одиниці на значення матеріаломісткості.

– Фондовіддача розраховується шляхом ділення виручки фірми на середньорічну вартість її основних фондів.

– Тривалість грошового циклу в днях розраховується шляхом додавання тривалості обороту запасів фірми і різниці тривалостей оборотів її дебіторської та кредиторської заборгованостей.

– Середній термін погашення дебіторської заборгованості (тобто її оборотність) розраховується шляхом множення величини дебіторської заборгованості фірми на відношення кількості днів до виручки.

– Середній термін погашення кредиторської заборгованості (тобто її оборотність) розраховується шляхом множення величини кредиторської заборгованості фірми на відношення кількості днів до собівартості продукції.

– Середній термін зберігання запасів або їх оборотність розраховується шляхом множення величини вартості запасів фірми на відношення кількості днів до собівартості продукції

Результати розрахунку перерахованих вище показників мають велике значення для кількох груп зацікавлених осіб. Перш за все, мова йде про поточні власників фірми та інвесторів (потенційних власників). При прийнятті рішення про вкладення своїх коштів вони порівнюють показники кількох фірм і вибирають для себе найкраще напрямом. Менеджери фірми завдяки значенням основних показників прибутковості отримують дані про те, як працювала фірма за звітний період (в порівнянні з попередніми періодами або з конкурентами за відповідні періоди) [53].

На підставі цього формуються основні напрями вдосконалення діяльності фірми в найближчій перспективі. Для постачальників, клієнтів, фінансових посередників та інших контрагентів фірми показники її прибутковості говорять про те, чи варто з нею починати чи закінчувати співпрацю. Якщо на це питання отримано позитивну відповідь, то надалі визначаються сфери і умови цієї співпраці [20].

Розглянемо фактори, що впливають на прибутковість.

За своєю структурою, фактори, що впливають на прибутковість, діляться на зовнішні і внутрішні. Останні відносяться до підприємства і безпосередньо до виробництва. Зовнішні ж чинники є сукупність факторів, на які неможливо вплинути.

Зовнішні чинники [27]:

- політичну ситуацію в країні і в світі;
- ціни на іноземну сировину і матеріали;
- ринкові відносини і рівень розвитку економіки;
- демографічну картину;
- ступінь інфляції;
- платоспроможність людей;

- кліматичні умови та інше.

Зовнішні чинники, в першу чергу, впливають на ціни, обсяг продажів продукції, вартість матеріалів.

До основних внутрішніх факторів належать [27]:

- зниження і зростання виробництва;
- зниження обсягів збуту або ж їх збільшення;
- зміна цін на продукцію;
- зменшення і збільшення собівартості продукції;
- зміна процесу транспортування продукції.

Всі чинники, в більшій чи меншій мірі, впливають на прибуток підприємства, а значить, здатні вплинути і на величину прибутковості.

1.2. Особливості формування та використання прибутку в умовах динамічності бізнес середовища

Кожна бізнес-організація працює в самобутньому середовищі, оскільки не може існувати ізольовано. Таке середовище має значний вплив на діяльність будь-якого підприємства. Стан бізнес-середовища відіграє дуже велику роль в розвитку підприємницької активності. В сучасних швидкоплинних умовах кожна організація схильна до впливу різних зовнішніх і внутрішніх факторів. Від того наскільки грамотно обрана стратегія розвитку підприємства, закріплені ринкові позиції, залежить успіх в його діяльності. У зв'язку з цим істотна роль відводиться регулярному аналізу бізнес-середовища [5].

На сьогоднішній день бізнес-середовище дуже широко розглядається в економічній літературі. Існує багато думок відомих економічних вчених з приводу трактування терміну «бізнес-середовище». Деякі з них наведені у табл. 1.2.

Трактування сутності економічної категорії «бізнес-середовище»

Автор	Зміст терміну "бізнес-середовище"
М.І. Мельник [5, с. 237]	Складна, багатомірна, поліфункціональна система; частина суспільного середовища; сукупність окремих суб'єктів економіки (з їх взаємозв'язками і взаємовідносинами) і факторів оточуючого (зовнішнього) середовища, які впливають на них
О.Байярд [55, с.35]	Сукупність всіх зовнішніх чинників для фірм і галузей, які впливають на їх організацію і діяльність
Артур М. Веймер [55, с. 35]	Бізнес-середовище охоплює «клімат» або сукупність умов, економічних, соціальних, політичних або інституціональних, в яких проводяться ділові операції.
Д.В. Нікітенко [5, с. 237]	Складна, багатомірна, поліфункціональна система, яка як залежить від багатьох чинників, так і є чинником впливу на базові та допоміжні сфери функціонування національної економіки
А.Ф. Острякова [55, с.35]	Визначення меж і характеру сфер взаємодії; набір політичних, економічних, соціальних і технологічних сил; все, що так чи інакше впливає на процеси розвитку бізнесу; впорядкованість певних факторів

Джерело: узагальнено автором на основі [5, 55].

Аналіз економічної категорії «бізнес-середовище» вищенаведеними вченими показує, що у науковій думці відсутня чітка ідентифікація змісту даного терміну, застосовуються різні критеріальні підходи, немає визначеності щодо головних структуроутворюючих елементів.

Отже, з наведених вище понять впливає, що бізнес-середовище складається з внутрішніх і зовнішніх факторів, які або становлять загрозу для фірми або надають можливості для здійснення її діяльності.

Для більшого розуміння сутності бізнес-середовища підприємства слід ідентифікувати його основні риси. Зобразимо це схематично на рис. 1.4.

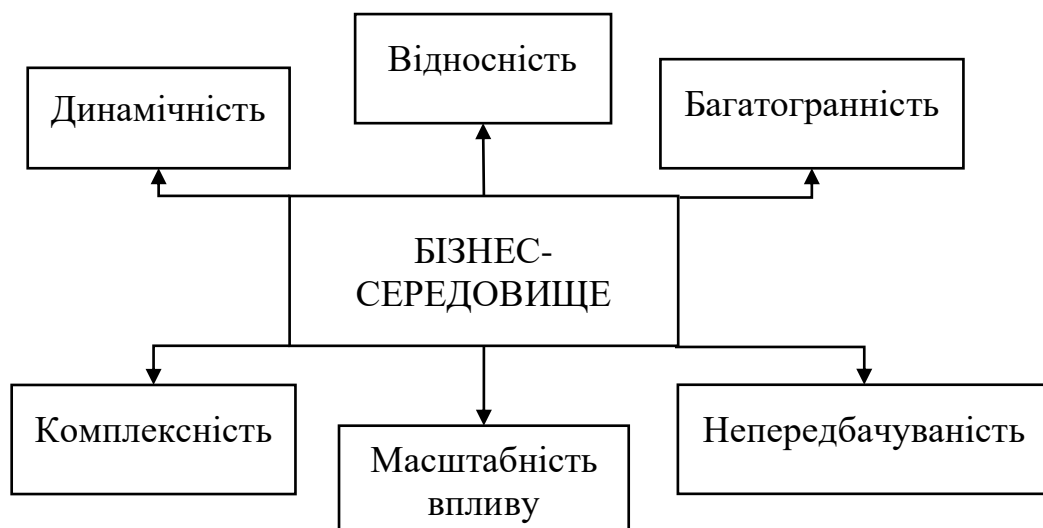

Рис.1.4. Риси бізнес-середовища

Джерело: складено автором самостійно

Розглянемо кожну із зазначених вище рис більш детально.

1. **Динамічність.** Середовище, в якому існує підприємство, постійно змінюється, оскільки існує безліч факторів, що змушує його змінювати свою форму та характер.

2. **Відносність.** Поняття бізнес-середовища є відносним, оскільки воно варіюється від одного місця до іншого.

3. **Багатогранність.** Окремі зміни в бізнес-середовищі можуть трактуватися різними спостерігачами по-різному, оскільки їх сприйняття різне.

4. **Комплексність.** Є багато сил, подій та умов, які становлять бізнес-середовище, що виникають з різних джерел. Таким чином, дуже важко зрозуміти відносний вплив певного фактору на діяльність організації.

5. **Масштабність впливу.** Виживання, ріст і прибутковість комерційного підприємства значною мірою залежить від середовища, в якому воно існує. Будь-яка зміна навколишнього середовища має вплив різного масштабу на організацію.

6. **Непередбачуваність.** Є невід'ємною характеристикою бізнес-середовища, оскільки дуже важко передбачити точний характер майбутніх подій

і змін в економічному і соціальному середовищу.

Розглянемо основні складові бізнес-середовища, наведені на рис.1.5.

Рис.1.5. Структура бізнес-середовища підприємства

Джерело: складено автором на основі [54].

Споживачі формують попит на продукцію компанії, забезпечуючи її подальший збут і реалізацію. Саме на задоволення їх потреб і потреб, в кінцевому рахунку, спрямована все діяльність підприємства. До категорії споживачів можуть бути віднесені як кінцеві, так і проміжні покупці, фізичні та юридичні особи. Їх склад визначається сферою діяльності підприємства, масштабами виробництва і специфікою продукції, що випускається, особливостями ринків збуту і іншими факторами.

Важливе місце у формуванні бізнес-середовища відводиться

постачальникам матеріальних і природних ресурсів. Вони забезпечують виробничі можливості підприємства.

Не менш важливу роль в маркетингу грають ринкові конкуренти - фірми і підприємства, що випускають аналогічну (схожу) продукцію. Від їх поведінки залежить рівень і характер конкуренції в галузі.

Певна частина бізнес-середовища формується за рахунок ринкової інфраструктури, що забезпечує підприємство необхідними ресурсами і можливостями.

Фінансові організації задовольняють потреби підприємства в капіталі і фінансових послугах, а ринок робочої сили забезпечує його трудовими ресурсами. Транспортні організації забезпечують доставку та розповсюдження продукції. Консультаційні фірми надають різного роду консалтингові послуги, а страхові організації мінімізують підприємницькі ризики.

Крім іншого до складових компонентів бізнес-середовища підприємства також відносяться міжнародний сектор, органи влади, державні та муніципальні організації. Всі разом описані вище компоненти формують ділове середовище, в умовах якої підприємства здійснює свою ринкову діяльність.

У свою чергу особливості бізнес-середовища можна узагальнити наступним чином [54]:

- бізнес-середовище - це сукупність всіх факторів по відношенню до підприємства, які суттєво впливають на його функціонування;
- бізнес-середовище охоплює такі фактори, як клієнти, конкуренти, постачальники, уряд, а також соціальні, культурні, політичні, технологічні та правові умови;
- бізнес-середовище динамічне за своєю природою, тобто постійно змінюється;
- зміни в бізнес-середовищі непередбачувані.
- ділове середовище відрізняється від місця до місця, від регіону до регіону і від країни до країни.

Існує тісна і безперервна взаємодія між підприємством і його бізнес-

середовищем. Ця взаємодія допомагає зміцнити фірму і більш ефективно використовувати її ресурси. Як зазначалося вище, бізнес-середовище є багатогранним, складним і динамічним за своєю природою і має вплив на виживання та ефективність підприємства. Щоб бути більш конкретними, правильне розуміння соціального, політичного, правового та економічного середовища допомагає підприємству наступними способами [5]:

1. Виявлення сильних і слабких сторін фірми. Бізнес-середовище допомагає виявити сильні і слабкі сторони людини з урахуванням технологічних і глобальних змін.

2. Визначення можливостей і загроз. Це допомагає підприємствам успішно вирішувати поставлені завдання.

3. Визначення напрямку росту. Взаємодія з навколишнім середовищем веде до відкриття нових кордонів зростання для комерційних фірм. Це дозволяє підприємству визначати області для зростання і розширення своєї діяльності.

4. Безперервне навчання. Аналіз бізнес-середовища полегшує завдання менеджерів у вирішенні завдань. Менеджери мотивовані постійно оновлювати свої знання, розуміння і навички, щоб відповідати прогнозованим змінам в сфері бізнесу.

5. Побудова іміджу. Розуміння бізнес-середовища допомагає підприємствам поліпшити свій імідж, показуючи свою чутливість до середовища, в якій вони працюють.

6. Зустріч з конкурентами. Допомагає підприємствам аналізувати стратегії конкурентів і відповідно формулювати свої власні стратегії.

Бізнес-середовище формується в процесі діяльності підприємства, з часом міняючись і розвиваючись. Зазвичай зміни в ньому відбуваються в тому випадку, коли підприємство змінює сферу своєї діяльності, видозмінює стратегію свого розвитку, переходить на інші ринки збуту, запускає новий вид продукції та ін. Тому, для того, щоб яким би то не було чином вплинути на розвиток бізнес-середовища, підприємство повинно саме проявити певну ініціативу.

Перш ніж говорити про розвиток бізнес-середовища підприємства, необхідно чітко визначити, що входить до його складу, в якій галузі (сфері діяльності) функціонує підприємство, з якими елементами зовнішнього середовища воно взаємодіє, наскільки діяльність підприємства схильна до впливу внутрішніх факторів. Лише після цього можна говорити про розвиток бізнес-середовища. При цьому важливо розуміти, яким чином дії підприємства можуть позначитися на складових компонентах бізнес-середовища, і яка може бути їх відповідна реакція [45].

Як показує практика, в деяких випадках бізнес-середовище організації розвивається самостійно під впливом зовнішніх факторів. Зовнішні чинники, в свою чергу, діляться на чинники макро- і мікрооточення підприємства. У першому випадку мова йде про політичні, соціальні, економічні, соціально-демографічних, технологічних та інших умов економіки, а в другому - про безпосередньому зовнішньому оточенні компанії. В окремих випадках розвиток бізнес-середовища частково може бути певним чином спровоковано за рахунок зміни внутрішнього середовища самої організації [37].

Кожне підприємство отримує ресурси з навколишнього середовища і поставляє свої товари і послуги в навколишнє середовище. Існують різні рівні сил навколишнього середовища. Зовнішні сили можуть бути пов'язані з національним рівнем, регіональним рівнем або міжнародним рівнем. Вони можуть як сприяти розвитку підприємства, так і загрожувати його діяльності. Таким чином, кожне підприємство намагається використовувати наявні можливості і протистояти загрозам, що виникають в бізнес-середовищі.

Компоненти ділового середовища можуть надавати різний вплив на підприємство і перспективи його розвитку. Зокрема, цей вплив може бути [2]:

- прямим або непрямим;
- позитивними або негативним;
- сильним або слабким;
- піддається або не піддається контролю з боку підприємства.

Так чи інакше, бізнес-середовище слабо схильне до впливу з боку

підприємства. Навпаки, організації змушені адаптуватися і підлаштовуватися під ті умови, які диктує їм зовнішнє оточення. Вони змінюють свої внутрішні бізнес-компоненти (внутрішнє середовище), щоб використовувати зовнішні можливості і протистояти зовнішнім загрозам. Тому підприємству дуже важливо проаналізувати бізнес-середовище для того, щоб вижити і добитися певного успіху в своїй галузі. Дуже важливим завданням менеджерів є аналіз бізнес-середовища, щоб вони могли дотримуватися ефективної бізнес-стратегії [6].

Підприємство отримує людські ресурси, капітал, технології, інформацію, енергію і сировину від суспільства. Це відповідає урядовим нормам і правилам, соціальним нормам і культурним цінностям, регіональній угоді і глобальному вирівнюванню, економічним правилами і податковій політиці уряду. Таким чином, бізнес-організація є динамічною сутністю, оскільки вона працює в динамічному бізнес-середовищі.

1.3. Методичні підходи до розробки стратегії управління прибутковістю авіаційного підприємства в умовах бізнес-середовища

В даний час економічна ситуація в світі змінюється практично щодня. Підприємцям постійно доводиться думати, як максимізувати свій прибуток, складаючи тактичні і стратегічні плани. Ситуацію ускладнює те, що кожна галузь має свої індивідуальні особливості збільшення прибутку і немає єдиної відповіді, як домогтися високої рентабельності підприємства.

Будь-яке підприємство має обмежені фінансовими і тимчасовими ресурсами, компетенціями і технологіями, які воно може використати для свого розвитку, тому раціональне використання наданих ресурсів, заснованих на накопиченому потенціалі бренду підприємства абсолютно необхідно для максимізації корисного результату від вчинених дій [16].

Різноманіття всіх можливих стратегій можна звести до двох основних напрямів [3]:

1) Максимізація мети збільшення обсягу бізнесу, з практичного боку характеризується розміром виручки при дотриманні необхідного рівня рентабельності;

2) Максимізація мети збільшення рентабельності бізнесу, з практичного боку характеризується величиною операційного прибутку при дотриманні необхідного рівня виручки.

В першу чергу, щоб максимізувати прибуток авіаційного підприємства спочатку потрібно не розробляти конкретні методи, а проаналізувати ринок, конкурентів, покупців і багато іншого. Аналіз - це основа, на якій базуються будь-які дії для збільшення власного прибутку підприємства.

Джерелами прибутку авіаційного підприємства можуть бути [24]:

- зниження собівартості продукції;
- диверсифікація виробництва;
- впровадження бюджетування і фінансового планування;
- зниження витрат;
- відкриття нових ринків збуту;
- конкурентна перевага;
- збільшення обсягів реалізованої продукції;
- продаж або здача в оренду невикористаного майна;
- впровадження новітніх технологій і обладнання на виробництві;
- реструктуризація.

Розглянемо деякі шляхи, методи і способи збільшення прибутку авіапідприємства [40]:

1. Мотивація співробітників є одним з найдієвіших способів збільшення прибутку. Необхідно показати працівникам, що їх особистий дохід залежить від рентабельності підприємства. Це підштовхне їх до того, щоб якомога більше зусиль вкладати в свою роботу.

2. Впровадження нових технологій, автоматизація виробництва

призведе до можливості скорочення штату співробітників, а відповідно, зменшить витрати на заробітну плату.

3. Найризикованішим способом буде збільшення цін. Для використання цього методу виробник повинен бути впевнений в тому, що покупці готові купувати товар, навіть при підвищенні цін.

4. Ще один шлях - зниження собівартості. Але, важливо розуміти, що зниження собівартості завжди веде до зниження якості продукції. Через це велика частина покупців може піти до конкурентів. Даний спосіб більше підходить для масового виробництва.

Факторів, які можуть вплинути на зростання прибутку, дуже багато. І не завжди можна точно оцінити ступінь впливу того чи іншого фактора.

Можна розділити фактори, що впливають на величину прибутку, на внутрішні і зовнішні.

До зовнішніх (неконтрольованих) факторів належать [12]:

- надзвичайні події (природні катаклізми);
- політичні зміни в країні;
- зміни в законодавстві;
- конкуренти;
- соціальні умови в державі;
- інфляційні процеси;
- зміни в банківському і фінансовому секторі економіки;
- постачальники і партнери;
- покупці.

Внутрішні (контрольовані) фактори [12]:

- фінансова політика всередині підприємства;
- соціальні (тренінги та курси для працівників підприємства);
- впровадження нових технологій;
- випуск нової продукції.

Стратегія прибутку являє собою по суті стратегічний напрямок, що об'єднує групу стратегій. Перш за все це стратегія зниження собівартості. При

заданих ринком цінах вона призводить до зростання прибутку або принаймні уповільнення її падіння. У цих умовах зусилля компанії повинні сконцентруватися на тих видах і областях діяльності, в яких вона має найбільший досвід роботи або явні успіхи. Ці стратегії можуть здійснюватися в тому випадку, якщо в компанії створена система з ефективного контролю витрат [53].

Стратегія повинна передбачати шляхи зниження собівартості продукції і принципи регулювання процесу формування витрат як за рахунок факторів виробництва, так і за рахунок просування товарів на ринок до потенційного споживача.

Іноді можна скоротити витрати, просто почавши їх систематично враховувати і аналізувати причини їх невикорядано високого рівня, що дозволяє визначити, які з них повинні бути скоректовані, і запланувати необхідні дії в цій галузі.

Сама стратегія зниження собівартості може мати на увазі наступні основні заходи [47]:

1. Виключення витрат, що перевищують необхідні в даний момент (заходи можуть включати відмову від другорядних послуг, використання, де це можливо, менш дорогих компонентів, внесення конструктивних змін в продукцію, що ведуть до зниження витрат на її виробництво, зменшення суми коштів, що витрачаються на підготовку, суспільні зв'язки, рекламу, дослідження та розробки та ін.), посилення контролю витрат.

2. Укладання договорів з постачальниками та підрядниками, організація розрахунків з ними на більш вигідних умовах або пошук нових партнерів, що дозволяють скоротити витрати на сировину і матеріали.

3. Оптимізацію співвідношення власного випуску та закупівель на стороні необхідних компонентів виробничого процесу; розвиток горизонтальної та вертикальної інтеграції, що дозволяє знизити вартість закупаваних товарів і послуг за рахунок їх більшого обсягу, сприяння партнерам у справі раціоналізації виробництва.

4. Удосконалення технологічних процесів та організації праці,

впровадження ресурсозберігаючих технологій, що дозволяють економити на вартості сировини, скорочення витрат на заробітну плату і соціальні потреби.

5. Скорочення витрат на дослідження ринку, рекламу (використання тільки найбільш ефективних її різновидів з урахуванням ступеня впливу на обсяг продажів) і просування товарів, підвищення кваліфікації співробітників, управління.

6. Концентрацію на випуск більш вигідних виробів.

7. Прискорення оборотності капіталу, раціоналізацію його руху на кожній з трьох стадій кругообігу та ін.

До другого напрямку стратегії прибутку відносять стратегії в області скорочення активів, які можуть реалізовуватися в декількох варіантах.

По-перше, раціоналізація, що передбачає здійснення виробничої діяльності на менших площах, оптимізацію його графіка, збільшення завантаження виробничих потужностей.

По-друге, зворотний лізинг. Компанія може прийняти рішення продати основні активи фінансової компанії, а потім орендувати їх. Такий варіант можливий тільки в тому випадку, якщо активи не служать забезпеченням вже взятого позики. Ні обсяг, ні можливості авіапідприємства не змінюються. Зміни мають фінансову природу [40].

Іншим способом збільшення прибутку є прискорення оборотності капіталу.

Третім напрямком стратегії прибутку можна вважати стратегію збільшення обсягів виробництва, що дозволяє за рахунок зниження витрат на одиницю продукції не тільки отримати додатковий прибуток, але і зменшити ціни, створивши собі конкурентні переваги; підвищити вхідний бар'єр на ринок; витіснити суперників (в тому числі і пропонують замітники); забезпечити собі запас міцності на випадок інфляції, а також сформувати сприятливий імідж у широких верств покупців.

Визначення величини прибутку в залежності від обсягу реалізації відбувається з урахуванням гак званого операційного важеля. Його дія

ґрунтується на тому, що при стабільних цінах зростання обсягу продажів призводить до скорочення частки постійних витрат в ціні. Причому збільшення обсягу виробництва призводить до більш швидкого зростання прибутку, а зниження - на більш швидкому її падіння [29].

Отже, необхідними умовами реалізації такої стратегії є велика частка ринку, надійний доступ до дешевих ресурсів, однорідність і еластичність попиту за ціною, переважно цінова конкуренція, орієнтація на середні або трохи нижче середніх ціни. Але розширення масштабів виробництва понад певної межі також викликає збільшення поточних і капітальних витрат (адміністративно-управлінських і інвестицій в основний капітал). Це означає збільшення їх частки в собівартості і падіння прибутку.

Висновки до розділу 1

Прибуток - це економічна категорія, яка характеризує економічні відношення, що виникають в процесі реалізації фінансово-господарської діяльності підприємницьких структур, визначається як різниця між доходами підприємства і витратами, дозволяє здійснювати процес розширеного відтворення та досягати цілей розвитку підприємницьких структур.

Прибуток відіграє величезну роль в діяльності підприємства. Він не тільки відображає чистий фінансовий результат (ефект), а й служить джерелом фінансування відтворювального процесу. Розмір отриманого прибутку носить перманентний характер, а його величина і динаміка схильні до впливу безлічі факторів, які залежать від діяльності господарюючого суб'єкта, так і не залежать від нього

У свою чергу прибуток виконує три найважливіші функції:

- стимулюючу
- оцінюючу
- функцію розподілу

Так чи інакше, функції, властиві прибутку як особливій економічній категорії, визначають його сутність і роль як на мікро-, так і на макро- рівнях.

Зростання прибутку є однією з першорядних завдань розвитку будь-якої комерційної організації. Не менш зацікавленим в її збільшенні виступає і держава. Нарешті, самі працівники, за умови ефективної системи мотивації, і власники бізнесу повинні докладати всіх зусиль для його приросту, оскільки саме від величини прибутку в значній мірі залежить їхній дохід

Прибуток є одним з найважливішим фактором в розвитку бізнес-структур, адже саме він є одним із показників, що характеризує абсолютну ефективність діяльності організації. Його зростання створює фінансову базу для самофінансування, розширеного відтворення, рішення проблем соціально-економічного розвитку організації і матеріального заохочення персоналу.

З точки зору економічної категорії прибуток характеризує фінансовий результат діяльності підприємств. Разом з тим прибуток має значний вплив на зміцнення комерційного розрахунку, а також на інтенсифікацію виробництва.

В умовах ринкової економіки прибуток має велечезне значення. Прагнення до одержання прибутку орієнтує товаровиробників на збільшення обсягу виробництва продукції, безпосередньо, потрібної споживачеві, а також на зниження витрат на виробництво. Саме при наявності розвинутої конкуренції цим досягається не тільки мета самого підприємництва, але й задоволення деяких суспільних потреб. Для підприємця прибуток є сигналом, що вказує, де можна досягти найбільшого приросту вартості, а також створює стимул для інвестування в ці сфери.

На підставі розрахунку певних показників прибутковості формуються основні напрями вдосконалення діяльності фірми в найближчій перспективі. Для постачальників, клієнтів, фінансових посередників та інших контрагентів фірми показники її прибутковості говорять про те, чи варто з нею починати чи закінчувати співпрацю. Якщо на це питання отримано позитивну відповідь, то далі визначаються сфери і умови цієї співпраці.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «АВІАКОН»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ДП «АВІАКОН»

Державне підприємство «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» є стратегічно важливим підприємством оборонно-промислового комплексу України, який був заснований у 1931р. Його основна спеціалізація зосереджена на ремонті військової авіаційної техніки. Узагальнені відомості та юридичний статус підприємства наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Узагальнені відомості ДП «АВІАКОН»

Повне найменування	Державне підприємство «Конотопський авіаремонтний завод "АВІАКОН"»
Скорочене найменування	Авіаремонтний завод ДП "АВІАКОН"
Код ЄДРПОУ	12602750
Місцезнаходження	41600, Сумська обл., м. Конотоп, вул. Рябошапка, 25
Телефон	/05447/ 6-61-00
Орган управління	Державний концерн "УКРОБОРОНПРОМ"
Організаційно-правова форма за КОПФГ	140 Державне підприємство

Джерело: складено автором на основі [32].

ДП «АВІАКОН» є одним із складових елементів державного господарського об'єднання Концерн "Авіавоєнремонт". Сам Концерн в свою чергу є підпорядкованим управління Міністерства оборони України. Заснований Концерн "Авіавоєнремонт" був 7 червня 2005 р. відповідно до наказу Міністра оборони України № 310. Загалом до описаного вище Концерну входять 8 державних авіаремонтних підприємств Міністерства оборони України [33].

На рис. 2.1. зазначено місце ДП КАРЗ "АВІАКОН" в загальній структурі авіаційно-ремонтної галузі України

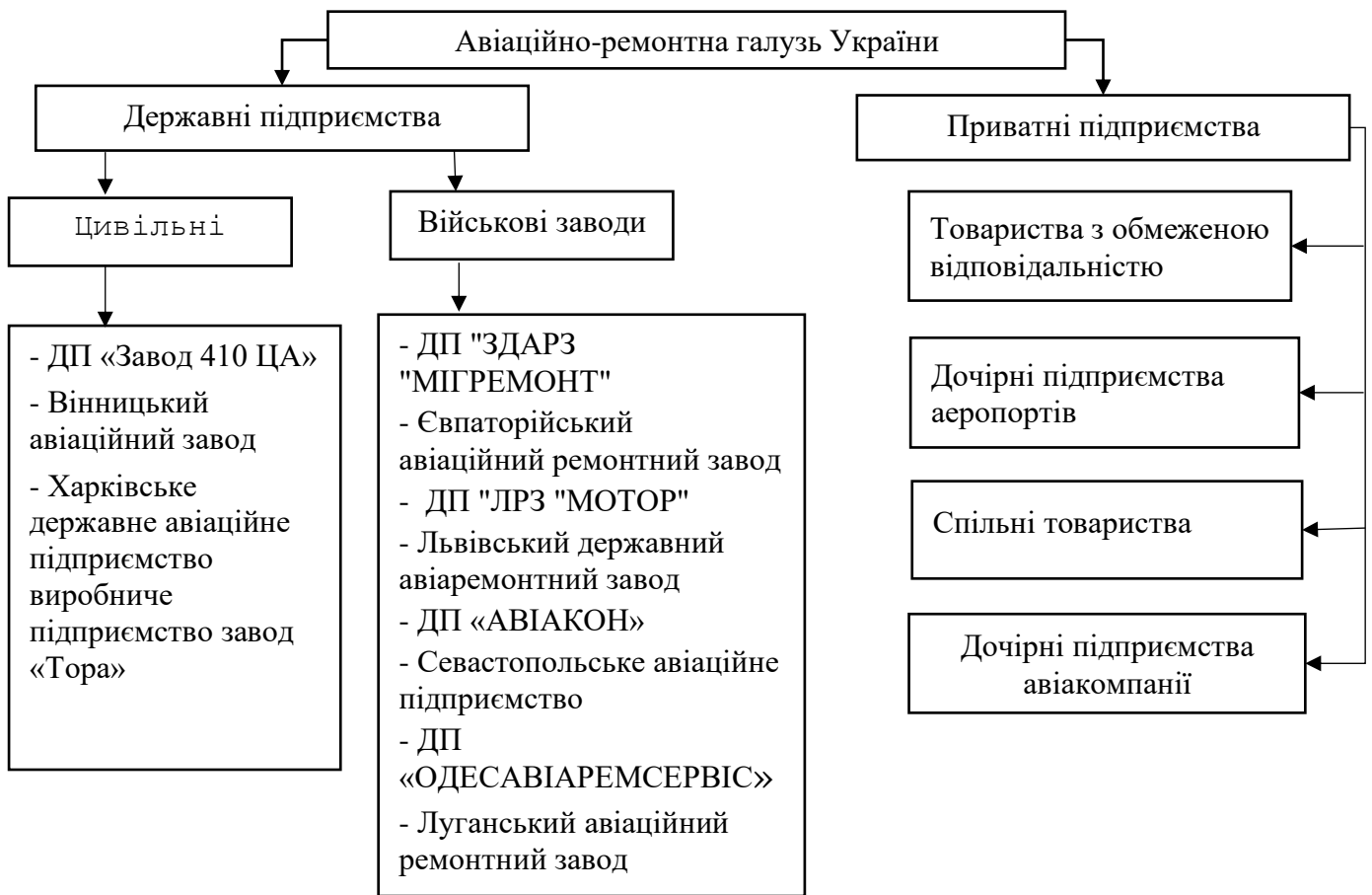

Рис. 2.1. Місце ДП «АВІАКОН» в загальній структурі авіаційно-ремонтної галузі України

Джерело: узагальнено автором на основі [32].

Доцільно відмітити деякі особливості в діяльності Концерну «Авіавоєнремонт», які спрямовані на створення цілісного комплексу підприємств, що відносяться до авіаційно-ремонтної галузі. Даний інтегрований комплекс має на меті забезпечення відновлення льотної придатності відповідно до певних інноваційних змін, а також модернізацію авіаційної воєнної техніки.

Слід також відмітити, що діяльність Концерн "Авіавоєнремонт" здійснюється відповідно до нормативно-правової бази ремонту, регенерації та відновлення військової авіаційної техніки. З точки зору технологічного, виробничого та комерційного погляду даний Концерн має на меті зосередити свою увагу на зростанні ефективності втіленні цільових, а також державних

програм Міністерства оборони України [33].

Відповідно до вище зазначеного, місією державного підприємства «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» є здійснення якісного ремонту авіаційної техніки, що відповідає міжнародним технічним стандартам.

Спираючись на визначену місію підприємства, основною ціллю діяльності ДП «АВІАКОН» є забезпечення його подальшого розвитку, а також вилучення максимально можливого прибутку на вкладений капітал, як в межах України, так і поза ними. Отже, основною філософією підприємства можна назвати [32]:

- 1) формування певних умов постійного розвитку підприємства для того, щоб забезпечити стабільне зростання прибутковості підприємства;
- 2) визнання суспільством цінності та корисності даного підприємства;
- 3) підвищення ефективності прийняття управлінських рішень, а саме задоволення потреб споживача;
- 4) створення відповідних умов праці та ефективної системи мотивації персоналу, що дозволять підвищити рівень якості життя співробітників;

Нижче зазначені основні напрямки діяльності ДП «АВІАКОН», спираючись на класифікацію видів економічної діяльності [32]:

- капітально-відновлювальний ремонт, переобладнання і модернізація вертольотів Мі-17, Мі-8, Мі-24, Мі-35, Мі-26, Мі-2 усіх модифікацій;
- дослідження технічного стану вертольотів у місцях, де вони експлуатуються;
- подовження міжремонтних ресурсів;
- ремонт агрегатів вертолітного, приладного, спеціального і радіоелектронного оснащення;
- виготовлення гумовотехнічних виробів для агрегатів вертольотів;
- виготовлення засклення вертольотів Міля усіх типів і модифікацій;
- навчання, перенавчання і підвищення кваліфікації авіаційного персоналу замовника.

Також, проводячи комплексний ремонт вертольотів на вимогу замовника,

авіаційне підприємство надає наступні види робіт з модернізації [32]:

- цифрова система записів параметрів вертольотів;
- захист фюзеляжів вертольотів від корозійних ушкоджень;
- оригінальна технологія динамічного балансування несучого і рульового гвинтів вертольотів, яка забезпечує зниження рівня вібрації і значно підвищує точність застосування засобів ураження;
- подовження життєвого циклу вертольотів;
- модернізація вертольотів під встановлення двигунів, які мають покращені характеристики потужності;
- встановлення оснащення для застосування вертольотів за вимогами ІСАО і НАТО;
- адаптація вертольотів відповідно до вимог замовника;

На даний момент ДП «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» займає одне з найважливіших місць серед світової авіаційної спільноти. Продукція та послуги підприємства користуються великим попитом не тільки в Україні, а і поза її межами. Завод зміг завоювати собі репутацію одного з провідних підприємств в області повного відновлюваного ремонту авіаційної техніки завдяки дотриманню своєї головної концепції, а саме гарантування та забезпечення високої якості, довговічності та надійності відреставрованих вертольотів.

Переглядаючи фінансову звітність та активи ДП «АВІАКОН», можемо спостерігати певні зміни. Так, у порівнянні з 2017 роком обсяг активів збільшився на 256276 тис грн. і складає 1121855 тис грн. Нижче на рис. 2.2. графічно зображено динаміка та структура активів ДП «АВІАКОН».

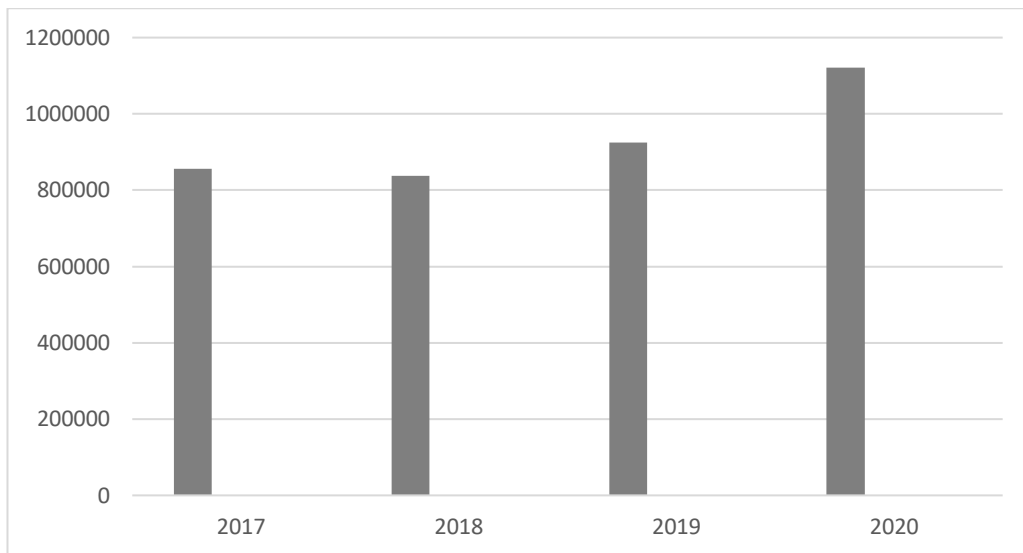

Рис. 2.2. Динаміка активів, тис. грн.

Джерело: побудовано автором самостійно за даними ДП «АВІАКОН»

Слід зазначити, що структура активів підприємства відповідає роду його діяльності. Найважливішими складовими елементами активів є:

- виробничі потужності, а саме основні засоби, капітальні інвестиції, нематеріальні активи;
- запаси;
- дебіторська заборгованість;
- грошові кошти;
- готова продукція;
- інші активи.

Розглянемо більш детально необоротні та оборотні активи.

Оборотні виробничі фонди складаються з сировини, основних та допоміжних матеріалів, напівфабрикатів, палива, тари, запасних частин для ремонтів, малоцінних і швидкозношуваних предметів, незавершеного виробництва, а також витрат майбутніх періодів.

Фонди обігу – це розміщені на складі підприємства залишки вже готової продукції, але не оплачені покупцями товари, залишки коштів на поточному рахунку в банку, у розрахунках, касі, дебіторська заборгованість та короткострокові цінні папери [21].

Доцільно провести аналіз змін складу оборотного капіталу ДП «Конотопський авіаремонтний завод «АВІАКОН» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка складу оборотного капіталу ДП «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» за 2020 рік, тис. грн.

Показники	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
Оборотний капітал	630080	874094	244014
виробничі запаси	165317	156109	-9208
незавершене виробництво	132543	138799	6256
товари	290	325	35
готова продукція	19110	19566	456
дебіторська заборгованість	124617	96398	-28219
грошові кошти	48732	173433	124701
інші оборотні активи	49684	87884	38200

Джерело: складено автором самостійно за даними ДП «АВІАКОН»

Із проведеного вище аналізу бачимо, що загальна сума оборотних активів протяг року збільшилась на 244014 тис. грн. Така зміна обумовлена зростанням оборотного капіталу за рахунок таких статей: незавершене виробництво зросло на 6256 тис. грн., товари на 35 тис. грн., готова продукція зросла на 456 тис. грн., грошові кошти збільшились на 124701 тис. грн, а інші оборотні активи зросли на 38200 грн. При цьому відбулось зменшення виробничих запасів на 9208 тис. грн., а також дебіторської заборгованості на 28219 тис. грн.

Для більш детального аналізу оборотності капіталу проведемо оцінку забезпеченості підприємства власними оборотними коштами (табл. 2.3).

Динаміка забезпеченості власними оборотними коштами ДП «АВІАКОН»
за 2017-2020рр.

Показник	2017р.	2018 р.	2019р.	2020р.	Абсолютне відхилення 2020р від 2017р.
Коефіцієнт маневреності	0,74	0,82	1,17	0,66	-0,08
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,53	0,58	0,62	0,38	-0,15
Коефіцієнт забезпеченості обороту власними оборотними коштами	0,57	0,61	0,68	0,45	-0,12

Джерело: складено автором самостійно за даними ДП «АВІАКОН»

З даних табл. 2.3 можемо помітити, що завод має достатню мобільність власного капіталу, навіть не дивлячись на різке зниження даного показника. У 2020 році він складає 0,66 і це означає, що 66% власних джерел фінансування вкладені в оборотні активи. Слід зазначити, що рівень забезпеченості власними оборотними засобами є достатньо низьким, при цьому найвищий його показник був у 2019 році і склав 0,62, надалі відслідковується його різке зниження до 0,38 у 2020 році. Це говорить про те, що лише 38% оборотних активів профінансовано із власних джерел. Зниження коефіцієнта забезпеченості обороту власними оборотними засобами на 0,12 з 2017 по 2020 роки є позитивною рисою, оскільки це свідчить про зростання обсягів реалізації продукції.

Отже, даний економічний аналіз основних показників показав, що ДП «АВІАКОН» має достатню мобільність власного капіталу, спостерігається тенденція підвищення його виробничого потенціалу та продуктивності праці, що є показником позитивних змін в його діяльності.

2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «АВІАКОН»

Мета аналізу фінансового стану полягає у виявленні всіх резервів стійкого і всебічного розвитку аналізованого підприємства, забезпечення його конкурентоспроможності на основі суворого дотримання режиму економії і підвищення ефективності використання всіх ресурсів, так як невикористані можливості є практично у кожного підприємства незалежно від досягнутих ним результатів [17].

Основними завданнями аналізу фінансового стану підприємства є оцінка та вивчення [4]:

- структури і динаміки статей бухгалтерського балансу;
- ліквідності та платоспроможності;
- фінансової стійкості;
- рентабельності діяльності.

Слід зазначити, що всі ці показники пов'язані між собою і лише в комплексі відображають реальну картину фінансового стану підприємства. Наприклад, якщо підприємство володіє хорошою фінансовою стійкістю, то воно здатне профінансувати свою діяльність за рахунок власних коштів, що забезпечує йому високу платоспроможність протягом тривалого часу. У той же час міцна платіжна дисципліна - це запорука придбання необхідних матеріальних ресурсів, пільгового запозичення коштів. Таким чином, необхідний всебічний аналіз усіх взаємопов'язаних показників фінансового стану підприємства. [10]

Всю необхідну інформацію для проведення фінансово-господарської діагностики можна знайти у фінансовій звітності, примітках до фінансової звітності, статистичній та операційній звітностях [50].

Для оцінки динаміки фінансового стану підприємства попередньо проводиться аналіз темпів зміни таких основних показників як чистий прибуток, виторг від реалізації продукції, сукупні доходи та операційні витрати. Всі ці показники, що, безпосередньо, характеризують фінансово-господарську діяльність, а також дають можливість оцінити ефективність функціонування

підприємства, наведені у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Оцінка темпів росту виторгу, прибутку, доходів і витрат

ДП «АВІАКОН», тис. грн.

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення 2020 р. до 2017 р.	Відносне відхилення 2020 р. до 2017 р., %
Чистий прибуток	122260	48975	27808	17710	-104550	14,5
Виторг від реалізації продукції	737 114	722043	516 907	497 488	-239626	67,5
Сукупні доходи	122 260	48975	24 827	19 569	-102691	16
Операційні витрати	567525	698087	662 497	502 179	-65346	88,5

Джерело: складено автором самостійно на основі даних ДП «АВІАКОН»

У досліджуваному періоді можемо спостерігати погіршення фінансового стану підприємства, що, насамперед, виражається зменшенням чистого прибутку й виторгу від реалізації продукції. Так у порівнянні з 2017 роком за 2020 рік чистий прибуток зменшився на 104550 тис. грн., що становить 14,5%, а виторг від реалізації продукції знизився на 239626 тис. грн., що становить 67,5%. Зменшення виторгу продукції в свою чергу зумовлено зменшенням реалізації товарів і зниженням ціни, а зниження чистого прибутку говорить про те, що рентабельність та оборотність активів скорочується. Зниженню чистого прибутку сприяло зменшення сукупних доходів ДП «АВІАКОН» з 2017 р. по 2020 р. на 102691 тис. грн., що становить 16%. Витрати заводу протягом 4 років зменшились на 65346 тис.грн.

Фінансову стійкість ДП «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» можна проаналізувати за допомогою наступних коефіцієнтів [42]:

1. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) або концентрації власного капіталу (Кавт). Даний показник обчислюється як відношення суми власного капіталу до суми валюти балансу підприємства.

$$\text{Кавт (2017 р.)} = 525181 / 856579 = 0,61$$

$$\text{Кавт (2018 р.)} = 556457 / 836944 = 0,66$$

$$\text{Кавт (2019 р.)} = 698303 / 924085 = 0,76$$

$$\text{Кавт (2020 р.)} = 577566 / 1121855 = 0,51$$

Оптимальне значення – більше 0,5.

2. Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз) – розраховується як відношення валюти балансу до власного капіталу. Даний коефіцієнт є оберненим до коефіцієнта фінансової незалежності і показує, яка сума активів припадає на гривню власних коштів.

$$\text{Кфз (2017 р.)} = 856579 / 525181 = 1,63$$

$$\text{Кфз (2018 р.)} = 836944 / 556457 = 1,5$$

$$\text{Кфз (2019 р.)} = 924085 / 698303 = 1,32$$

$$\text{Кфз (2020 р.)} = 1121855 / 577566 = 1,94$$

Нормативне значення показника – в межах 1,67-2,5.

3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Км). Цей показник показує питому вагу власних оборотних коштів у загальному обсязі власного капіталу.

$$\text{Км (2017 р.)} = (525181 - 147487) / 525181 = 0,72$$

$$\text{Км (2018 р.)} = (556457 - 161729) / 556457 = 0,71$$

$$\text{Км (2019 р.)} = (698303 - 327585) / 698303 = 0,53$$

$$\text{Км (2020 р.)} = (577566 - 247761) / 577566 = 0,57$$

Оптимальним значенням даного показника є 0,5 і вище.

4. Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (Кск) – показує частку залучених коштів на 1 грн. власних коштів позичальника. Визначається як відношення суми залучених коштів до суми власного капіталу.

$$\text{Кск (2017 р.)} = (25231 + 306167) / 525181 = 0,63$$

$$\text{Кск (2018 р.)} = (15441 + 265046) / 556457 = 0,5$$

$$\text{Кск (2019 р.)} = (35512 + 190270) / 698303 = 0,32$$

$$\text{Кск (2020 р.)} = (59763 + 484526) / 577566 = 0,94$$

Оптимальним є значення 0,5-1.

5. Коефіцієнт фінансової стабільності (Кфс) - відношення суми власних

КОШТІВ ДО ПОЗИКОВИХ.

$$\text{Кфс (2017 р.)} = 525181 / (25231 + 306167) = 1,58$$

$$\text{Кфс (2018 р.)} = 556457 / (15441 + 265046) = 1,98$$

$$\text{Кфс (2019 р.)} = 698303 / (35512 + 190270) = 3,09$$

$$\text{Кфс (2020 р.)} = 577566 / (59763 + 484526) = 1,06$$

Оптимальне значення має значення від 0,67 до 1,5.

Систематизуємо та узагальнимо показники фінансової стійкості ДП «АВІАКОН» у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Показники фінансової стійкості ДП «АВІАКОН»

Показник	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення 2020 р. від 2019 р.	Відносне відхилення 2020 р. від 2019 р.
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) або концентрації власного капіталу (Кавт).	0,61	0,66	0,76	0,51	-0,25	67,11
Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз)	1,63	1,5	1,32	1,94	0,62	1476,97
Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Км)	0,72	0,71	0,53	0,57	0,04	107,55
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (Кск)	0,63	0,5	0,32	0,94	0,62	293,75
Коефіцієнт фінансової стабільності (Кфс)	1,58	1,98	3,09	1,06	-2,03	34,3

Джерело: розраховано автором самостійно на основі даних ДП «АВІАКОН»

Аналіз фінансової стійкості ДП «АВІАКОН» показав, що завод значно залежить від позикових коштів і здатен фінансувати тільки 51% активів за рахунок власних коштів в 2020 р., що на 25% менше ніж за 2019 р. Фінансова залежність ДП «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» зростає, і в 2020

р. на кожен гривню власних коштів припадає 1,94 гривні фінансованих ресурсів, що на 0,62 більше ніж минулого року. Таким чином, значення даного показника знаходяться в нормативних межах, отже фінансові ризики заводу знаходяться на досить прийнятному рівні. Коефіцієнт маневреності власного капіталу збільшився на 0,04% протягом року і знаходиться в нормативних межах. Це свідчить про те, що на ДП «АВІАКОН» достатньо власних оборотних коштів. Коефіцієнт фінансової стабільності підприємства зменшився на 2,03% з 2020 р. по 2019 р., але його значення становить 1,06, що є допустимим, отже підприємство є стабільним станом на 2020 р.

Проведемо кількісну оцінку підприємства за допомогою використання узагальненої системи фінансових коефіцієнтів, які надають можливість зіставити вартість поточних активів, які в свою чергу мають різний ступінь ліквідності, із сумою поточних зобов'язань. До таких показників належать [1]:

1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності. Має нормативне значення не менше 0,2 та розраховується за формулою:

$$K_{ал} = (ГК + КВФ) / ПЗ \quad (2.1)$$

де ГК – грошові кошти; КВФ – короткострокові фінансові вкладення; ПЗ – поточні зобов'язання.

2. Коефіцієнт термінової ліквідності. Оптимальним є значення 0,7-1 і вище. Формула для розрахунку:

$$K_{тл} = (ГК + ДЗ) / ПЗ \quad (2.2)$$

де ГК – грошові кошти; ДЗ – дебіторська заборгованість; ПЗ – поточні зобов'язання;

3. Коефіцієнт поточної ліквідності. Його нормативне значення знаходиться в межах від 1,5 до 2,5. Розраховується за формулою:

$$K_{п} = ПА / ПЗ \quad (2.3)$$

де ПА – поточні активи підприємства; ПЗ – поточні зобов'язання;

Систематизуємо дані показники ДП «АВІАКОН» у табл. 2.6.

Динаміка показники ліквідності ДП «АВІАКОН» у 2017 – 2020 рр.

Показник	2017	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення 2020 р. від 2019 р.	Відносне відхилення 2020 р. від 2019 р., %
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,56	0,71	0,31	0,36	0,05	116,13
Коефіцієнт термінової ліквідності	1,35	1,45	0,98	1,15	0,17	117,35
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,32	2,71	3,12	2,64	-0,48	84,62

Джерело: розраховано автором самостійно на основі даних ДП «АВІАКОН»

Коефіцієнт абсолютної ліквідності зріс на 0,05 у 2020 р. порівняно із 2019 р. та знаходиться в нормативних межах. Це означає що станом на 2020 р. підприємство спроможне погасити 36% власних зобов'язань. Показник термінової ліквідності також має тенденцію до зростання: протягом двох останніх років коефіцієнт збільшився на 0,17 та станом на 2020 р. досягнув значення 1,15, що відповідає нормам. Це свідчить про покращення платоспроможності підприємства. Коефіцієнт поточної ліквідності за 2020 р. зменшився на 0,48 у порівнянні з 2019 р. і становить 2,64, що в свою чергу знаходиться в межах норми. Таке зниження даного показника обумовлене тим, що відбулося більш інтенсивне залучення кредиторської заборгованості. Найвищого свого значення показник набув у 2019 р. – 3, 12. Станом на 2020 р. ДП «АВІАКОН» може забезпечити 264% всіх короткострокових зобов'язань.

2.3. Оцінка впливу чинників зовнішнього та внутрішнього бізнес-середовища на рівень прибутковості

Розвиток та становлення ДП «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» багато в чому залежить від внутрішніх та зовнішніх факторів впливу бізнес-середовища. Оцінка впливу чинників бізнес-середовища на прибутковість підприємства у такому динамічному середовищі є обов'язковою умовою його існування. Існує достатня кількість методів визначення такого зв'язку та сили впливу. Одним з них є кореляційно-регресійний аналіз. Можемо сказати, що це класичний метод стохастичного моделювання господарської діяльності підприємства. Кореляційно-регресійний аналіз має на меті складання економіко-математичної моделі, що має вигляд рівняння регресії. Дане рівняння описує певну залежність результативної ознаки від однієї або декількох ознак-факторів, а також проводить оцінку міри щільності їх зв'язку. [38]

Завдання кореляційно-регресійної моделі полягають у наступному:

- кореляційний аналіз (визначення щільності зв'язку) – встановлення якою мірою кореляційний зв'язок наближається до функціонального зв'язку за допомогою спеціальних показників;
- регресійний аналіз (визначення теоретичної форми зв'язку) – пошук певної форми функціонального зв'язку, яка буде найбільше відповідати сутності кореляційної залежності.

Слід зауважити, що розрахунки на основі регресійних моделей надають можливість підвищити точність аналізу [38].

Проведемо кореляційно-регресійний аналіз чинників зовнішнього та внутрішнього бізнес-середовища, що впливають на прибутковість ДП «АВІАКОН».

На першому етапі кореляційно-регресійного аналізу необхідно відібрати данні. Відповідно до проведеного раніше аналізу фінансово-господарської діяльності ДП «АВІАКОН» було обрано наступні фактори внутрішнього середовища для побудови моделі:

- собівартість реалізованої продукції, тис. грн.;
- чистий прибуток, тис. грн.;
- адміністративні витрати, тис. грн.;
- витрати на збут, тис. грн.;
- інші операційні витрати, тис. грн.

Узагальнені показники для здійснення кореляційно-регресійного аналізу впливу чинників внутрішнього бізнес-середовища на прибуток ДП «Конотопський авіаремонтний завод «АВІАКОН» подано нижче у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Узагальнені показники внутрішнього бізнес-середовища для проведення кореляційно-регресійного аналізу ДП «АВІАКОН», тис. грн.

Рік	Чистий прибуток,	Показник			
		Собівартість реалізованої продукції	Адміністративні витрати	Витрати на збут	Інші операційні витрати
2017	122260	421978	40181	60588	99484
2018	48975	377998	54203	140724	154900
2019	27808	295047	73614	67379	143257
2020	17710	243090	70086	87667	94624

Джерело: створено автором на основі даних ДП «АВІАКОН»

Рівняння лінійної багатофакторної регресії, яке комплексно описує взаємодію всіх факторних ознак матиме вигляд:

$$Y = a_0 + b_1 * x_1 + b_2 * x_2 + b_3 * x_3 + b_4 * x_4 \quad (2.4)$$

де Y – чистий прибуток, тис. грн.; x_1 – собівартість реалізованої продукції, тис. грн.; x_2 – адміністративні витрати, тис. грн.; x_3 – витрати на збут, тис. грн.; x_4 – інші операційні витрати, тис. грн.

Дуже важливим кроком в кореляційно-регресійному аналізі є перевірка моделі, яку ми отримуємо мультиколінеарність.

Зведемо вхідні дані ДП «АВІАКОН» до кореляційної матриці. За допомогою даної матриці вимірюється сила взаємозв'язку між певними факторними величинами та результативним показником. Для цього було використано надбудову в MS Excel «Аналіз даних/Кореляція». Результати були занесені до таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Результати кореляційного аналізу, тис. грн.

Показник	Чистий прибуток	Собівартість реалізованої продукції	Адміністративні витрати	Витрати на збут	Інші операційні витрати
Чистий прибуток	1				
Собівартість реалізованої продукції	0,88571442	1			
Адміністративні витрати	-0,9372509	-0,92519707	1		
Витрати на збут	-0,3082611	0,084313446	-0,026440165	1	
Інші операційні витрати	-0,2933742	0,15281038	0,192225844	0,5780144	1

Джерело: розраховано автором самостійно

Для аналізу отриманих даних використаємо шкалу Чеддока, яка в свою чергу спрямована на оцінку тісноти зв'язку. (табл. 2.9)

Таблиця 2.9

Оцінка тісноти зв'язку

Показник	Собівартість реалізованої продукції	Адміністративні витрати	Витрати на збут	Інші операційні витрати
Чистий прибуток	значний (>0,5)	майже відсутній (<0,1)	майже відсутній (<0,1)	майже відсутній (<0,1)

Джерело: створено автором на основі [36].

Отже, за результатами кореляційного аналізу чинників внутрішнього середовища можемо помітити, що існує значний зв'язок між собівартістю реалізованої продукції та чистим прибутком. Це дає змогу спостерігати нам явище мультиколінеарності, тому побудуємо лінію регресії (рис. 2.3).

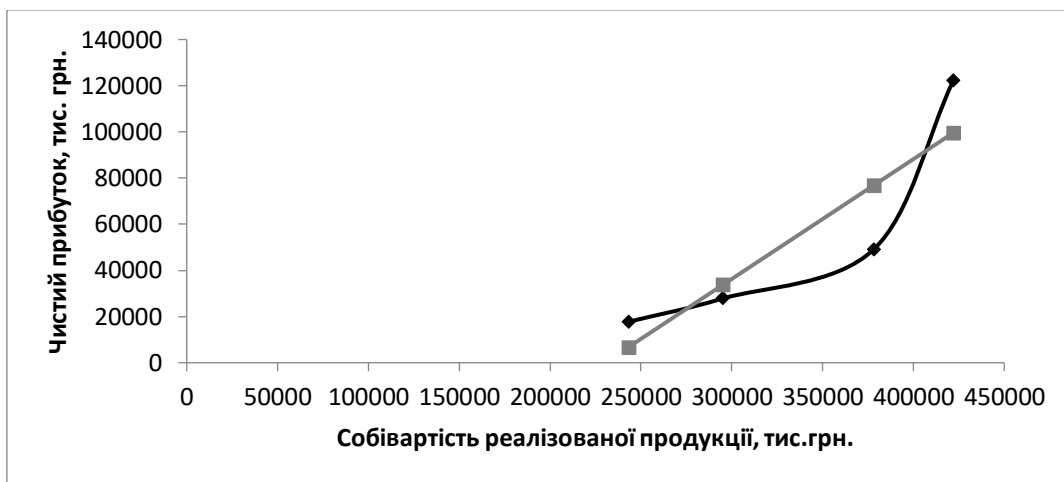

Рис. 2.3. Залежність чистого прибутку від собівартості реалізованої продукції

Джерело: створено автором самостійно

З рис. 2.3. нами було отримано рівняння лінійної регресії:

$$Y = 0,519x - 119521$$

Дане рівняння свідчить про значущість впливу собівартості реалізованої продукції, а саме при її зменшенні на 1 од. обсяг чистого прибутку збільшиться на 0,519 од.

Отже, одержані моделі чистого прибутку ДП «АВІАКОН» надали можливість досить точно оцінити вплив на рівень чистого прибутку при відомих значеннях фактора. Коефіцієнт детермінації, який складає 78,4% показує, що модель є адекватною. Із побудованої моделі чистого прибутку бачимо, що при збільшенні собівартості реалізованої продукції прибуток підприємства буде навпаки зменшуватися, що не є бажаним.

Звідси можемо дійти висновку, що витрати ДП «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» повинні бути оптимізованими, так як їх нераціональне зростання призводитиме до зменшення прибутковості заводу. Тому слід розробити певні заходи, які будуть спрямовані на зменшення

собівартості реалізації продукції.

Аналогічно проведемо кореляційно-регресійний аналіз чинників зовнішнього бізнес-середовища ДП «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон». Для його проведення було обрано наступні чинники:

- Індекс інфляції, %
- Індекс реальної заробітної платні, %
- Темпи зростання номінального ВВП, %
- Рівень безробіття, %

Дані фактори було сгруповано та подано нижче у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Узагальнені показники зовнішнього бізнес-середовища для проведення кореляційно-регресійного аналізу ДП «АВІАКОН»

Рік	Чистий прибуток, тис.грн.	Показник			
		Індекс інфляції, %	Індекс реальної заробітної платні, %	Темпи зростання номінального ВВП, %	Рівень безробіття, %
2017	122260	113,7	119,6	25,2	9,9
2018	48975	109,8	110,1	19,3	9,1
2019	27808	104,1	108,4	11,7	8,6
2020	17710	105	106,4	5,5	9,9

Джерело: створено автором на основі даних ДП «АВІАКОН»

Наступним кроком зведемо вхідні дані ДП «АВІАКОН» до кореляційної матриці, яка допоможе виміряти силу взаємозв'язку між обраними вище чинниками та чистим прибутком (табл. 2.11).

Результати кореляційного аналізу

Показник	Чистий прибуток, тис. грн.	Індекс інфляції, %	Індекс реальної заробітної платні, %	Темпи зростання номінального ВВП, %	Рівень безробіття, %
Чистий прибуток, тис. грн.	1				
Індекс інфляції, %	0,934073	1			
Індекс реальної заробітної платні, %	0,997647	0,909310775	1		
Темпи зростання номінального ВВП, %	0,905378	0,926254012	0,898549899	1	
Рівень безробіття, %	0,424543	0,460261003	0,388680555	0,105332098	1

Джерело: розраховано автором самостійно

Проаналізувавши отримані данні за шкалою Чеддока (табл. 2.9) можемо помітити, що існує значний зв'язок між індексом інфляції, індексом реальної заробітної платні та темпами зростання номінального ВВП. Між цими чинниками спостерігається явище мультиколінеарності.

Побудуємо лінію регресії, яка дасть змогу спостерігати залежність чистого прибутку від індексу інфляції (рис. 2.4.).

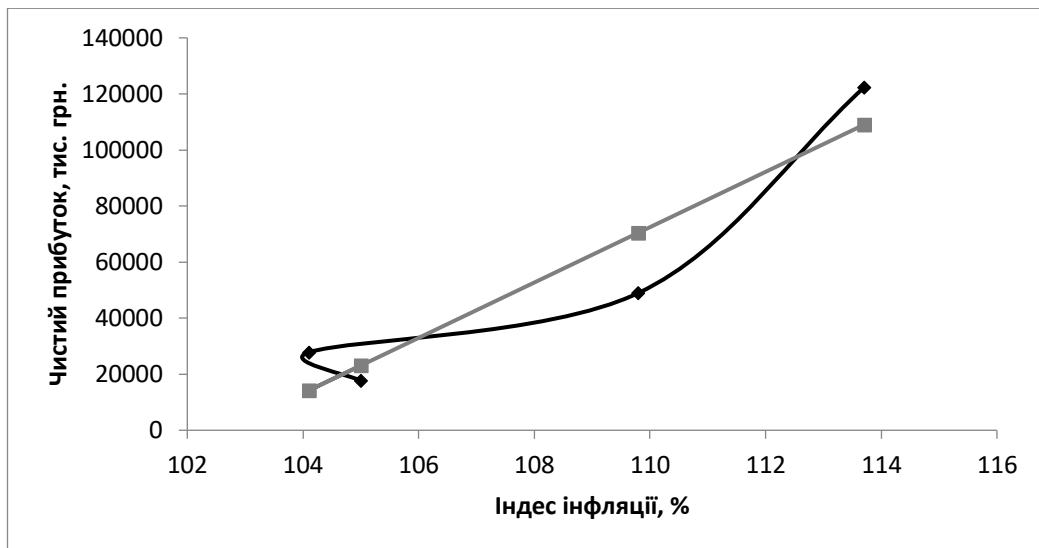

Рис. 2.4. Залежність чистого прибутку від індексу інфляції

Джерело: створено автором самостійно

Із побудованого графіку було отримано рівняння лінійної регресії:

$$Y = 9873x - 1013655,8$$

Дане рівняння показують, що при зростанні інфляції на 1% обсяг чистого прибутку зменшиться на 9873 од. Коефіцієнт детермінації складає 87,2%.

Аналогічно побудуємо рівняння регресії залежності чистого прибутку від індексу реальної заробітної платні (рис. 2.5.) та від темпу зростання номінального ВВП (рис. 2.6.).

Рис. 2.5. Залежність чистого прибутку від індексу реальної заробітної платні

Джерело: створено автором самостійно

Рівняння регресії має вигляд:

$$Y = 8053,4x - 840742,9$$

З даного рівняння можемо дійти висновку, що при зниженні індексу реальної заробітної плати на 1% чистий прибуток зростає на 8053,4 од. Коефіцієнт детермінації дорівнює 99,5%, тому модель є адекватною.

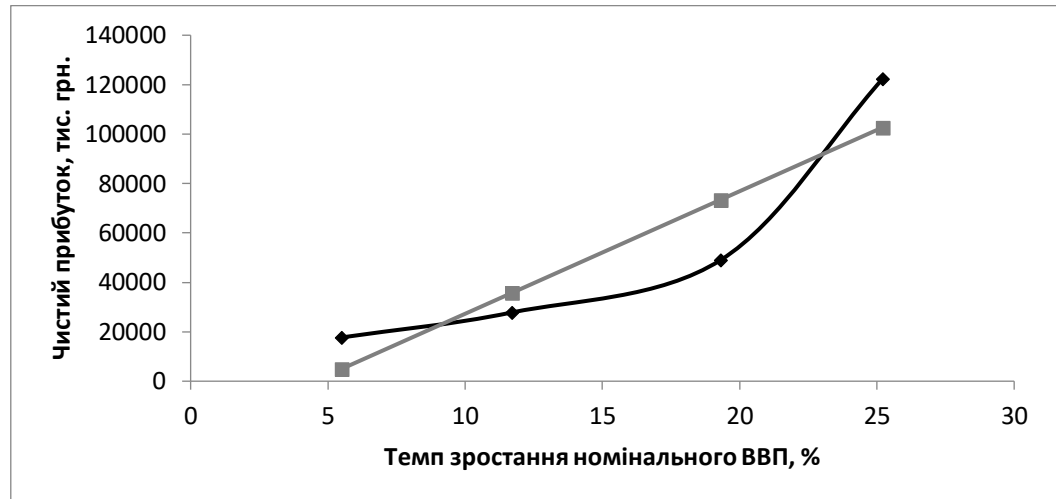

Рис. 2.6. Залежність чистого прибутку від темпу зростання номінального ВВП

Джерело: створено автором самостійно

З рис. 2.5. складемо рівняння регресії:

$$Y = 4958,6x - 22298,5$$

Маємо: при зменшенні темпу зростання номінального ВВП на 1% величина чистого прибутку зростає на 4958,6 од. Коефіцієнт детермінації складає 82%.

Виявлені залежності факторів є досить закономірними, а тому модель може бути рекомендована для практичного використання.

Для більш повного розуміння впливу чинників бізнес-середовища на прибутковість підприємства проведемо якісний аналіз за допомогою SWOT та PEST аналізу.

SWOT-аналіз – це самий розповсюджений аналітичний метод. Що дозволяє оцінити внутрішні сильні S (strengths) та слабкі сторони W (weaknesses) підприємства, а також його зовнішні можливості O (opportunities) та загрози T

(threats) [38].

Узагальнений SWOT-аналіз ДП «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» допоміг виявити сильні та слабкі сторони підприємства (табл. 2.12)

Таблиця 2.12

SWOT-аналіз ДП «АВІАКОН»

Сильні сторони	Слабкі сторони
1) Висококваліфікаційний та досвідчений персонал; 2) сильне становище на світовому ринку; 3) високий контроль якості; 4) значна частка ринку; 5) мала частка позикових коштів.	1) Середній рівень цін; 2) недосконалість стратегії розвитку; 3) неповне використання всіх потужностей; 4) Присутність недоліків у рекламній компанії.
Можливості	Загрози
1) Партнерство з постійними клієнтами; 2) зниження цін на сировину і готову продукцію; 3) удосконалення технологій виробництва; 4) обслуговування нових груп споживачів; 5) розвиток нових ринків;	1) Поява нових конкурентів; 2) підвищення імпортової ціни на запчастини; 3) посилення конкуренції між існуючими підприємствами; 4) погіршення політичної ситуації; 5) корупція в державних закупівлях.

Джерело: створено автором самостійно

Як бачимо з проведеного вище аналізу, ДП «АВІАКОН» знаходиться у задовільному стані, проте для ефективного використання можливостей зовнішнього середовища, а також для протистояння його загрозам, підприємству слід звернути свою увагу на подальше посилення своїх сильних сторін, а також усунути свої слабкі сторони.

PEST-аналіз - це певний інструмент, який призначений для визначення політичних (P — political), економічних (E — economic), соціальних (S — social) і технологічних (T — technological) аспектів зовнішнього середовища, які мають вплив на діяльність підприємства [36].

PEST-аналіз зовнішнього середовища ДП «Конотопський авіаремонтний завод АВІАКОН» наведено нижче у табл. 2.13.

PEST-аналіз ДП «АВІАКОН»

Фактор	Важливість (1-3)	Сила впливу (1-3)	Ступінь важливості фактора	Можливі заходи
Політично-правові			15	
Введення обмежень на ввезення імпортованих деталей	3	3	9	Пошук нових партнерів
Регулювання договірних відносин	1	2	2	Страховання поставок, стимулювання партнерів
Ступінь обов'язковості правових норм	2	2	4	Дотримання законодавчої бази України і галузевим стандартам
Економічні			6	
Загроза високих темпів інфляції	2	2	4	Введення фінансових операцій, що зберігають купівельну спроможність грошей
Встановлення високих податкових ставок	1	2	2	Завищення собівартості продукції
Соціально-культурні фактори			2	
Зростання мобільності населення	1	2	2	Удосконалення системи стимулювання; автоматизація і механізація праці
Техніко-технологічні			4	
НТП у сфері виробництва	2	1	2	Додаткові вкладення в «ноу-хау» і оновлення потужностей
Фокус галузі на технологічний розвиток	1	2	2	Нарощування обсягів виробництва високотехнологічної продукції, що відповідає вимогам ринку

Джерело: створено автором самостійно

Із проведеного вище PEST-аналізу зовнішнього середовища ДП «АВІАКОН» можемо побачити, що найбільший вплив на його діяльність мають політично-правові та економічні фактори, а саме введення обмежень на ввезення імпортованих деталей та загроза високих темпів інфляції. Для зменшення їх негативного впливу було запропоновано наступні дії: пошук нових партнерів та

введення фінансових операцій, що зберігають купівельну спроможність грошей.

2.4. Напрями удосконалення стратегії управління прибутковістю ДП «АВІАКОН» в умовах динамічності бізнес середовища

У сучасних умовах динамічності бізнес-середовища проблема пристосування авіаційних підприємств до зовнішніх чинників та управління їх прибутковістю є досить актуальною.

Доречним буде відмітити те, що відомий вчений Р. Дункан запропонував оцінити на скільки бізнес-середовище є складним за кількістю чинників та компонентів зовнішнього середовища, до яких відносяться певні фактори, такі як динамічність середовища (від 1 до 5) та його невизначеність (від 0 до 1).

Враховуючи те, що рівень нестабільності бізнес-середовища залежить від всіх вище перерахованих чинників буде доречним звести вимір до єдиної шкали, яка матиме наступний вигляд [55]:

- 0 – 2,0 – середовище є стабільним, присутні гомогенні прогнозовані фактори;
- 2,1 – 4,0 – середовище є відносно стабільним з наявними непрогнозованими чинниками;
- 4,1 – 6,0 – середовище має середній рівень невизначеності та динамічності;
- 6,1 – 8,0 – невизначене динамічне середовище, що має велику кількість чинників;
- 8,1 – 10,0 – середовище високого рівня динамічності та складності.

Для того щоб підприємство успішно розвивалось та ефективно функціонувала керівникам та менеджерам необхідно постійно працювати у пошуках шляхів управління його прибутковістю [53].

В сучасних умовах динамічності бізнес-середовища одним із

найважливіших факторів конкурентоспроможності будь-якого підприємства є розробка та реалізація стратегії управління його прибутком. У більшості випадках банкрутства чи збитковості підприємства є неефективна реалізація принципів стратегічного управління [2].

Сам по собі процес управління прибутком підприємства – є важливою частиною економічної його стратегії. Вона зосереджена на забезпечення певних економічних умов, що гарантують покриття постійних витрат будь-якого підприємства, а також відшкодування змінних витрат.

Можемо виділити наступні види стратегій управління прибутком на підприємстві (рис. 2.7.).

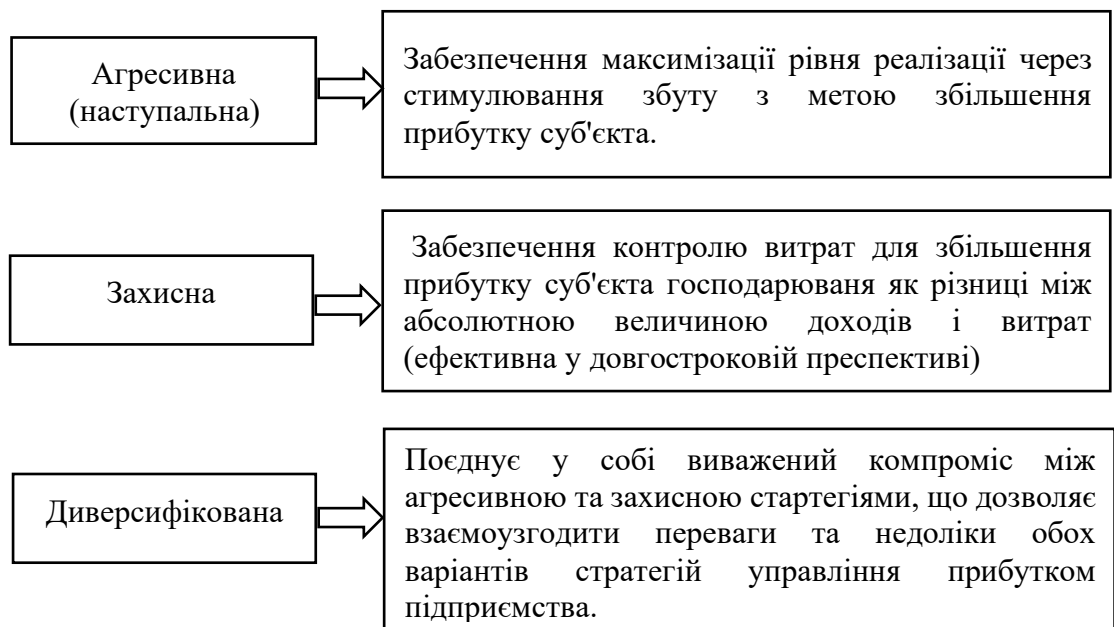

Рис. 2.7. Види стратегій управління прибутком на підприємстві

Джерело: створено автором на основі [18].

Прагнучи до зростання прибутковості, підприємство поступово намагається реалізувати своє бажання, підвищуючи свою дохідність. Цього можна досягти шляхом збільшення доходу від реалізації продукції та скорочення витрат. Слід також зазначити, що сума самого прибутку є абсолютним показником, а рівень рентабельності підприємства є відносним показником [13].

Якщо у керівників ДП «АВІАКОН» буде відсутня стратегія управління прибутковістю підприємства, під якою розуміється ідентифікація

довгострокових цілей його розвитку та факторів підвищення прибутковості з урахуванням динамічності бізнес-середовища, то завод не зможе забезпечити стаке зростання доходу та надалі утримувати провідні позиції на ринку.

Для того, щоб стратегія управління прибутковістю на ПД «АВІАКОН» була здійснена ефективно, необхідне дотримання наступних умов:

- відшкодування витрат підприємства;
- зниження собівартості продукції та наданих послуг
- одержання цільового прибутку

Управління прибутковістю на досліджуваному заводі має на меті наступні дії:

- забезпечення інформаційної бази, що сприятиме прийняттю управлінських рішень
- проведення аналізу обсягу та складу отриманих прибутків; відповідних показників, які ідентифікують їх розмір та рівень; ступеня достатності отримання доходів для забезпечення самофінансування розвитку підприємства;
- створення найоптимальнішого варіанту розподілу доходів підприємства
- прогнозування всіх можливих варіантів розподілу доходів за видами діяльності та їх аналіз щодо можливостей реалізації даних варіантів;

Ідентифікація стратегічного потенціалу ДП «АВІАКОН» ґрунтується на застосуванні системного підходу до розгляду умов та результатів функціонування підприємства. Відповідно до даного підходу підприємство буде розглядатися як система певних ресурсів, які взаємодіють між собою та обумовлюють досягнуті результати.

Ресурси, що наявні на ДП «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» представлені на рис. 2.8.

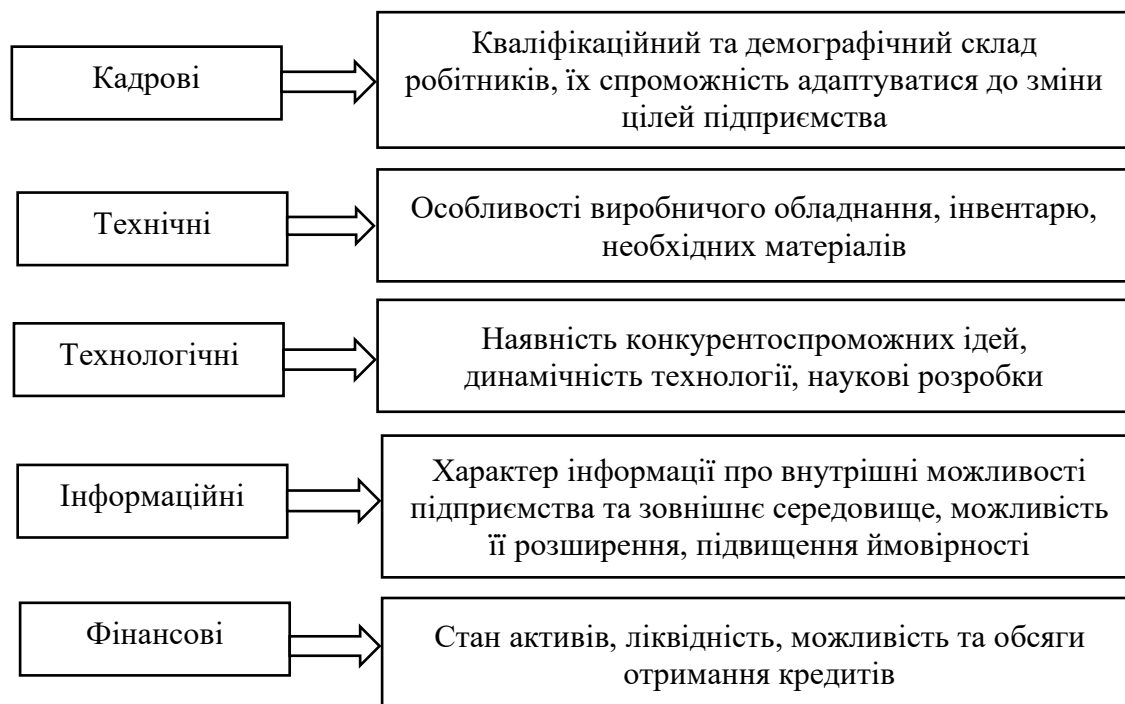

Рис. 2.8. Ресурси ДП «АВІАКОН»

Джерело: складено автором самостійно

Кожен з вище указаних видів ресурсів представляє собою сукупність можливостей ефективного функціонування підприємства та безпосереднього досягнення стратегічних цілей по управлінню його прибутковістю.

Саме потенційні можливості підприємства при найбільшому використанні ресурсів являють собою стратегічний потенціал підприємства [16].

Тому стратегія управління прибутковістю ДП «АВІАКОН» повинна містити таку сукупність вище зазначених ресурсів, комбінація яких найкраще сприяла б досягненню поставлених цілей підприємства.

Для того щоб зрозуміти яким чином чинники зовнішнього бізнес-середовища мають безпосередній вплив на формування напрямків стратегії управління прибутковістю було оцінено певні фактори впливу (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Результати аналізу факторів зовнішнього середовища прямого впливу на формування стратегії управління прибутковістю на ДП «АВІАКОН»

Фактори	Середня експерт. оцінка	Вага коефіцієнту	Вплив (+/-)	Рівень впливу (зважене середнє)
Рівень підприємницької культури	3,6	0,05	+	+0,18
Споживачі	4,2	0,05	+	+0,21
Інфраструктура	3,2	0,05	+/-	+0,16/-0,16
Ступінь надійності постачальників	2,2	0,05	-	-0,11
Взаємовідносини з місцевим населенням	4,0	0,06	+/-	+0,24/-0,24
Клієнти	4,0	0,05	+	+0,2
Чинники привабливості конкурентів	3,4	0,05	+	+0,17
Кадрова політика конкурентів	2,8	0,05	-	-0,14
Вплив та реагування державних та регіональних органів	4,6	0,15	-	-0,69
Разом		0,51		+0,22/-0,58

Джерело: складено автором самостійно

Провівши вище описаний аналіз можемо дійти висновку, що найбільший негативний вплив на формування стратегії управління прибутковістю на ДП «АВІАКОН» має вплив та реагування державних та регіональних органів, його рівень складає -0,69, а найбільш позитивне значення впливу мають споживачі із рівнем 0,21.

Висновки до розділу 2

У другому розділі випускної роботи проведено комплексний аналіз прибутковості ДП «АВІАКОН» в умовах динамічності бізнес-середовища. При цьому отримані наступні результати:

- ДП «АВІАКОН» є провідним підприємством авіаційної галузі. Проведений аналіз організаційної структури цього підприємства дозволив визначити наступні особливості його діяльності. До яких доцільно відмітити деякі особливості в діяльності Концерну «Авіавоєнремонт», які спрямовані на створення цілісного комплексу підприємств, що відносяться до авіаційно-ремонтної галузі. Даний інтегрований комплекс має на меті забезпечення відновлення льотної придатності відповідно до певних інноваційних змін, а також модернізацію авіаційної воєнної техніки;

- в умовах динамічності бізнес-середовища основною ціллю діяльності ДП «АВІАКОН» є забезпечення його подальшого розвитку, а також вилучення максимально можливого прибутку на вкладений капітал, як в межах України, так і поза ними;

- основними пріоритетами сучасного функціонування та стратегічного розвитку ДП «АВІАКОН» є наступні: формування певних умов постійного розвитку підприємства для того, щоб забезпечити стабільне зростання прибутковості підприємства; визнання суспільством цінності та корисності даного підприємства; підвищення ефективності прийняття управлінських рішень, а саме задоволення потреб споживача; створення відповідних умов праці та ефективної системи мотивації персоналу, що дозволять підвищити рівень якості життя співробітників.

- Проведений економічний аналіз основних показників показав, що ДП «АВІАКОН» має достатню мобільність власного капіталу, спостерігається тенденція підвищення його виробничого потенціалу та продуктивності праці, що є показником позитивних змін в його діяльності;

- Провівши аналіз фінансової стійкості підприємства та аналіз ліквідності його активів, зроблено висновок, що досліджуване підприємство є стабільним з достатньою кількістю власних оборотних коштів, а фінансові ризики заводу знаходяться на прийнятному рівні. Станом на 2020 р. коефіцієнт фінансової стабільності підприємства складає 1,06, а коефіцієнт маневреності власного капіталу становить 0,57, що є відповідає нормативним значенням.

Аналогічно і показники ліквідності знаходяться в межах норми. Так, коефіцієнт абсолютної ліквідності дорівнює 0,36, а коефіцієнт поточної ліквідності складає 2,64.

- За допомогою кількісної оцінки було визначено значний зв'язок між собівартістю реалізованої продукції та чистим прибутком, а також виявлено залежність чистого прибутку від індексу реальної заробітної плати та темпу зростання номінального ВВП.

ВИСНОВКИ

У випускній роботі було розкрито теоретико-методичні засади прибутку, визначені його види та функції, особливості його формування в умовах динамічності бізнес-середовища, а також розглянуті методичні підходи розробки стратегії підвищення прибутковості авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища. На основі висновків проведеного дослідження можемо виділити наступне:

– Прибуток - це економічна категорія, яка характеризує економічні відношення, що виникають в процесі реалізації фінансово-господарської діяльності підприємницьких структур, визначається як різниця між доходами підприємства і витратами, дозволяє здійснювати процес розширеного відтворювання та досягати цілей розвитку підприємницьких структур. У свою чергу прибуток виконує три основні функції: стимулюючу, оцінюючу та функцію розподілу.

– Аналіз економічної категорії «бізнес-середовище» багатьма вченими показує, що у науковій думці відсутня чітка ідентифікація змісту даного терміну, застосовуються різні критеріальні підходи, немає визначеності щодо головних структуроутворюючих елементів. Бізнес-середовище формується в процесі діяльності підприємства. Воно здатне мінятися та розвиватися з часом.

– Стратегія управління прибутковістю авіаційного підприємства являє собою по суті стратегічний напрямок, що об'єднує групу стратегій. Перш за все це стратегія зниження собівартості. При заданих ринком цінах вона призводить до зростання прибутку або принаймні уповільнення її падіння. Така стратегія повинна передбачати шляхи зниження собівартості продукції і принципи регулювання процесу формування витрат як за рахунок факторів виробництва, так і за рахунок просування товарів на ринок до потенційного споживача.

Для отримання практичних результатів на базі теоретичного дослідження було досліджено фінансово-господарську діяльність ДП «АВІАКОН», оцінено вплив чинників бізнес-середовища на рівень прибутковості даного підприємства,

а також запропоновано напрямки удосконалення його стратегії прибутковості.

Державне підприємство «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» є стратегічно важливим підприємством оборонно-промислового комплексу України, основна спеціалізація якого зосереджена на ремонті військової авіаційної техніки. Місією державного підприємства «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон» є здійснення якісного ремонту авіаційної техніки, що відповідає міжнародним технічним стандартам. Основною ціллю діяльності заводу є забезпечення його подальшого розвитку, а також вилучення максимально можливого прибутку на вкладений капітал, як в межах України, так і поза ними.

Економічний аналіз основних показників показав, що ДП «АВІАКОН» має достатню мобільність власного капіталу, спостерігається тенденція підвищення його виробничого потенціалу та продуктивності праці, що є показником позитивних змін в його діяльності. Також було встановлено, що обсяг активів порівняно з 2017р. у 2020р. збільшився на 256276 тис. грн. і складає 1121855 тис. грн.

Провівши аналіз фінансової стійкості підприємства та аналіз ліквідності його активів, зроблено висновок, що досліджуване підприємство є стабільним з достатньою кількістю власних оборотних коштів, а фінансові ризики заводу знаходяться на прийнятному рівні. Станом на 2020 р. коефіцієнт фінансової стабільності підприємства складає 1,06, а коефіцієнт маневреності власного капіталу становить 0,57, що є відповідне нормативним значенням. Аналогічно і показники ліквідності знаходяться в межах норми. Так, коефіцієнт абсолютної ліквідності дорівнює 0,36, а коефіцієнт поточної ліквідності складає 2,64.

Для оцінки впливу чинників зовнішнього та внутрішнього бізнес-середовища на діяльність ДП «АВІАКОН» було проведено кореляційно-регресійний аналіз, а також SWOT та PEST аналіз.

За допомогою кількісної оцінки було визначено значний зв'язок між собівартістю реалізованої продукції та чистим прибутком, а також виявлено

залежність чистого прибутку від індексу реальної заробітної плати та темпу зростання номінального ВВП.

SWOT-аналіз надав можливість визначити, що для ефективного використання можливостей зовнішнього середовища, а також для протистояння його загрозам, підприємству слід звернути свою увагу на подальше посилення своїх сильних сторін, а також усунути свої слабкі сторони.

У ході проведення PEST-аналізу було ідентифіковано, що найбільший вплив на його діяльність мають політично-правові та економічні фактори, а саме введення обмежень на ввезення імпортованих деталей та загроза високих темпів інфляції.

В сучасних умовах динамічності бізнес-середовища одним із найважливіших факторів конкурентоспроможності будь-якого підприємства є розробка та реалізація стратегії управління його прибутком.

Стратегічні дії по управлінню прибутковістю на ДП «АВІАКОН» повинні бути наступними:

- створення інформаційної бази;
- проведення аналізу обсягу та складу отриманих прибутків; показників, які визначають їх розмір та рівень;
- розробка прогнозу можливих варіантів розподілу доходів за видами діяльності та їх оцінка;
- формування оптимального варіанту розподілу доходів підприємства.

Ідентифікація стратегічного потенціалу ДП «АВІАКОН» ґрунтується на застосуванні системного підходу до розгляду умов та результатів функціонування підприємства.

Загалом виконана робота підтвердила важливість формування прибутку авіаційного підприємства в умовах динамічності бізнес-середовища, а також визначну роль стратегічного управління прибутковістю.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємства. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України. *Колективна монографія*. Умань, 2016. 156 с.
2. Біла І.С., Насікан Н.І. Бізнес-середовище в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 17. С. 127–131
3. Бондаренко Н. С. Удосконалення управління прибутком на підприємстві. *Актуальні проблеми економіки та управління : збірник наукових праць молодих вчених*. Київ, 2017. С. 122 – 140.
4. Бунда О. М., Перова О. М. Методичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства. *Вісник КНУТД*. №2(85), 2015. С.99-107.
5. Візник Ю.Я. Діагностика бізнес-середовища підприємства і роль неурядових організацій щодо запобігання та протидії корупції у сфері оподаткування. *Економіка підприємництва*. Львів, 2016. № 1. С. 235–240.
6. Воронкова, Т. Є. Шляхи підвищення прибутковості підприємства в умовах нестабільного середовища. *Інвестиції: практика та досвід*. Київ, 2016. № 19. С. 42- 44.
7. Гаватюк, Л. С., Перегіняк Н. М. Шляхи підвищення рівня прибутковості вітчизняних підприємств у сучасних умовах господарювання. *Економіка та суспільство*. 2017. № 9. С. 363-367. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/62.pdf (дата звернення 04.05.2021р.)
8. Гавран В. Я., Средницька Х. Т. Дослідження особливостей формування прибутку організації в сучасних умовах господарювання. Львів, 2016. № 847. С. 55-60.
9. Гречко А. В., Мельнікова О. М. Дослідження факторів впливу на прибутковість підприємства та пошук резервів збільшення прибутку. *Ефективна*

10. Громова, А. Є., Крамаренко, К. Є., Рудик, Т. О. Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів. *«Молодий вчений»*, 2016. № 5(32). С. 44-47.

11. Гуменюк В. С., Єпіфанова І. Ю. Методика оцінювання прибутковості підприємства. *Економіка і суспільство*. Мукачів, 2017. №12. С. 251-254.

12. Джеджула В. В. Фактори впливу на формування прибутку підприємств. *Modern Economics*. Дніпро, 2019. № 14 (2019). С. 81 – 86.

13. Духновська Л. М., Павлов В. С. Прибутковість підприємства: сутність та ефективність управління. *Науковий вісник*. Ужгород, 2018. № 17. С. 100-103. URL: http://www.visnykeconom.uzhnu.uz.ua/archive/17_1_2018ua/24.pdf (дата звернення 04.05.2021р.)

14. Єлець О. П, Петраш О. Л. Виробнича потужність підприємства та фактори впливу на неї. *Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського*. Серія «Економічні науки», 2017. № 20/ С. 321–323.

15. Єпіфанова І. Ю. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка та суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 189 – 192.

16. Єпіфанова І. Ю. Формування стратегії розвитку підприємства в сучасних умовах . *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова*, 2017. Т. 22. Вип. 2. С. 99 – 103.

17. Животок Е. Б. Фінансовий стан підприємства та шляхи його покращення. *Фінанси, страхування і біржова діяльність*. 2017. № 1. С.36 -39.

18. Ж. М., Жигалкевич Фісенко Е. С. Система управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємства. *Економіка і суспільство*. Київ, 2016. №4. С.145-148.

19. Крутько М.А. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків, 2016. 309 с.

20. Клинько Т. С. Шляхи і резерви підвищення прибутковості підприємства. *Збірник тез доповідей. м. Мелітополь, 18-22 листопада 2019 року*. Мелітополь: ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2019. С.168.
21. Ковальчук Н. О., Побіжан Т. А. Аналіз стану основних засобів на підприємствах України. *Буд-во України*. Київ, 2019 р. № 10. С. 910.
22. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навчальний посібник. Київ, 2017. 380 с.
23. Кравченко О. О. Оптимізація розподілу та використання прибутку підприємств. *Збірник наук. праць ДЕТУТ, серія «Економіка і управління»*. Київ: Вид-во ДЕТУТ, 2018. Вип. 32. С. 253–260.
24. Левіщенко О. С., Харченко М. О. Прибуток як фінансове джерело розвитку підприємства. *Вісник Національного транспортного університету*. Київ, 2018. - № 2. - С. 82-86.
25. Лисенко Л. О., Хоменко Є. О. Фінансово-економічна безпека підприємницьких структур. *Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неоіндустріального суспільства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (27 жовт. 2020 р.)*/відп. ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк, 2020. С. 754.
26. Лисенко Л. О., Хоменко Є.О. Самоменеджмент в системі управління організацією. *Актуальні проблеми менеджменту, фінансів та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (19 березня 2020 р.)*. Ірпінь: Університет ДФС України, Ірпінь 2020. 491 с.
27. Мелень О. В., Холондач Ю. Ю. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія «Технічний прогрес та ефективність виробництва». Харків, 2015. № 25. С. 123–126.
28. Міщенко К. Г. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення *Інтернаука*. 2017. № 2 (2). С. 105–107.
29. Нагрецькіс А. Ю. Управління прибутком підприємства. *Ефективна економіка*. 2017. Вип. №2. С. 125-131.

30. Николишин С. Є. Прибуток підприємства та особливості управління ним. *Молодий вчений*. Київ, 2017. Вип. №2. С. 299- 303.
31. Олійник Л. В. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стабільності підприємства. *Фінанси, облік, банки*. 2017. №1(22). С.118-124.
32. Офіційний сайт Державного підприємства «Конотопський авіаремонтний завод «Авіакон». Режим доступу до ресурсу: <https://www.aviakon.com/> (дата звернення 08.05.2021р.)
33. Офіційний сайт УКРОБОРОНПРОМ [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://ukroboronprom.com.ua/uk/struktura/derzhavnepidpryemstvo-konotopskyj-aviaremontnyj-zavod-aviakon.html> (дата звернення 08.05.2021р.)
34. Підгірна В. С. Теоретико-методологічні засади формування прибутку суб'єктів господарювання. *Збірник наукових праць ЛНУ ім. І. Франка «Формування ринкової економіки в Україні»*. Львів, 2016. № 29. Частина 2. С. 77-84
35. Партола А. С. Шляхи підвищення прибутковості підприємства. *Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти*. Харків, 2017. С. 679 – 684. Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/16483> (дата звернення 15.05.2021р.)
36. Побережна З. М. Діагностика макроекономічних чинників впливу на авіаційну галузь за методикою PEST-аналізу. *Інтелект XXI ст.* 2020. №3. С. 80-86.
37. Побережна З. М. Управління адаптивністю бізнес-моделі авіапідприємства до умов зовнішнього середовища. *Підприємництво та інновації*. 2020. Вип. №12. С. 130–134.
38. Решетняк Т. І., Бабіч Ю. Е. Методи аналізу зовнішнього середовища підприємства: ключові акценти та обмеження. *Функціональна економіка*. Київ, 2016. – №17. С. 74-82.

39. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. Посібник 3-тє вид., випр. і доп. Київ, 2017. – 538 с.
40. Савіцький А. В. Сучасні аспекти підвищення прибутку підприємства за умов розвитку ринкової економіки. *Економіка і суспільство*. Київ, 2017. Вип. № 8. С. 349-353.
41. Салькова І. Ю. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства. *Економіка та суспільство: електронний науково-практичний журнал*. Харків, 2018. Вип. 16. URL: <http://economyandsociety.in.ua/journal> (дата звернення 04.05.2021р.)
42. Сердюков К. Г., Лєснікова К. С. Роль фінансового планування та прогнозування у забезпеченні фінансової стійкості підприємства. *Економіка і суспільство*. Харків, 2017. Вип. 11. С. 277 – 281.
43. Собчук С. М. Фінансовий стан підприємства та шляхи його покращення. *Студентський вісник НУВГП*. Рівне, 2015. №2(4). С. 207-210.
44. Сорока Й.Й. Зарубіжний досвід оцінювання фінансового стану підприємств у сучасних умовах господарювання. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Ужгород, 2015. №2(46). С. 363–367.
45. Страшний С. Бізнес-середовище як об'єкт державного регулювання. Актуальні проблеми державного управління. 2010. Вип. 2. С. 61–64.
46. Стрішенець О. М. Аналітичні підходи до управління прибутком на підприємстві. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лєсі Українки*. Луцьк, 2018. № 2. С. 18 – 25.
47. Талавирия О. М. Аспекти розробки економічної стратегії розвитку підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. Ужгород, 2016. Вип. 1. Т. 2. С. 335-339.
48. Тарасенко Н. В., Вагнер Н. В. Фінансовий аналіз: навч. Посібник. Львів: «Новий світ-2000», 2018. – 450 с.
49. Терещенко Є. Ю., Шуляр Н.М. Синтез стимулів організаційно-економічного механізму управління підприємством. *Ефективна економіка*.

2018. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7465> (дата звернення 04.05.2021р.)

50. Тігова Т. М., Селіверстова Л. С., Процюк Т.Б. Аналіз фінансової звітності. Київ, 2017.– 268 с.

51. Ушенко Н. В., Кушал І. М. Базові дефініції стратегії соціального розвитку підприємства. *Часопис економічних реформ*. 2016. №2 (22). С.82-87.

52. Чайка Т. Ю., Лошакова С. Є., Водоріз Я. С. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. *Економіка і суспільство*. Харків, 2018. №15. С.900 – 908.

53. Чєпа С. М. Теоретичні аспекти управління прибутковістю та рентабельністю підприємства. *Актуальні питання розвитку економіки, харчових технологій та товарознавства* : тези доповідей XLII Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2018 рік (м. Полтава, 26– 27 березня 2019 р.) : у 2 ч. Полтава, 2019. С. 175-177.

54. Шаріпов Ш. А. Аналіз формування і розподілу прибутку підприємства. *Таврійський науковий вісник*. 2016. № 11-2 (16). С.174-177.

55. Швець Г.С. Сучасне бізнес-середовище малого та середнього підприємництва в Україні. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. Приазовськ, 2017. Вип. 34. С. 31–39.

56. Kafka, S. Mathematical Modelling Justification of Financial and Economic Parameters of Enterprises. *International Journal of Engineering and Advanced Technology*. October 2019. Vol. 9, Issue 1. P. 6273-6277. DOI: 10.35940/ijeat.A2149.109119.

57. Lysenko L.O., Khomenko Y.A Modern problems and contradictions of globalization / Abstracts I International scientific-practical conference «Economic and business administration development:scientific currencies and solutions». Editorial board SvitlanaPetrovska, Olha Vovk [and others]. 2020. K: NAU. P. 408.

58. Lysenko L.O., Khomenko Y.A. Problems of human resources planning in enterprise. *Polit. Challenges of science today. Economics and business administration*

in aviation: Abstracts of XX International conference of higher education students and young scientists, Kiev, 2020, National Aviation University/ редкол. Ісаєнко В.М. [та ін.]. К. : НАУ, 2020. – 64 р.

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2020 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	14 212	14 146
первісна вартість	1001	17 059	19 291
накопичена амортизація	1002	2 847	5 145
Незавершені капітальні інвестиції	1005	24 373	28 361
Основні засоби	1010	222 226	191 323
первісна вартість	1011	287 085	288 174
знос	1012	64 859	96 851
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	13 931
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	260 811	247 761
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	317 260	314 799
Виробничі запаси	1101	165 317	156 109
Незавершене виробництво	1102	132 543	138 799
Готова продукція	1103	19 110	19 566
Товари	1104	290	325
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	124 617	96 398
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	52 838	158 390
з бюджетом	1135	30 093	27 180
у тому числі з податку на прибуток	1136	15 272	3 545
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6 856	16 010
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	48 732	173 433
Готівка	1166	20	10
Рахунки в банках	1167	48 712	173 423
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

Продовження додатку А

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	49 684	87 884
Усього за розділом II	1195	630 080	874 094
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	890 891	1 121 855

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	18 525	18 525
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	348 453	349 683
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	9 262	9 262
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	187 699	200 096
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	563 939	577 566
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	5 243	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	12 640	1 494
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	49 355	58 269
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	67 238	59 763
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	18 218	12 061
розрахунками з бюджетом	1620	2 927	1 855
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	2 068	1 612
розрахунками з оплати праці	1630	5 237	5 017
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	31 791	218 157
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	129 169	213 320
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	70 304	32 504
Усього за розділом III	1695	259 714	484 526
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	890 891	1 121 855

Фінансові результати підприємства

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	497 488	537 514
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховання	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховувачів у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(243 090)	(306 170)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	254 398	231 344
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховувачів в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	22 129	36 770
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(70 086)	(73 602)
Витрати на збут	2150	(87 667)	(68 664)
Інші операційні витрати	2180	(94 624)	(154 372)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	24 150	-
збиток	2195	(-)	(28 524)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	132	1 537
Інші доходи	2240	365	769
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(1 301)	(1 356)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(10)	(21 232)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатку Б

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	23 336	-
збиток	2295	(-)	(48 806)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(5 626)	8 268
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	17 710	-
збиток	2355	(-)	(40 538)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	1 859	(2 981)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	1 859	(2 981)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	1 859	(2 981)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	19 569	(43 519)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	121 469	161 756
Витрати на оплату праці	2505	187 767	240 506
Відрахування на соціальні заходи	2510	40 421	51 121
Амортизація	2515	34 406	36 407
Інші операційні витрати	2520	118 116	184 111
Разом	2550	502 179	673 901

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-